

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΔΥΤ. ΕΛΛΑΔΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ & ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ

Π Τ Υ Χ Ι Α Κ Η Ε Ρ Γ Α Σ Ι Α
«ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΑΠΟΘΕΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΛΟΙΠΩΝ ΠΕΡΙΟΥΣΙ-
ΑΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ, ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ.».

ΠΑΠΑΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΠΟΥΛΟΥ ΔΙΟΝ. ΧΡΥΣΑΝΘΗ

(Α.Μ: 14731)

chrypapa@logistiki.teimes.gr

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ

ΓΚΟΛΦΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

2015

Ευχαριστίες

Για την πραγματοποίηση της παρούσας πτυχιακής εργασίας θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά τον κ. Γεώργιο Γκόλφη, εισηγητή αυτής της πτυχιακής, για την πολύτιμη βοήθεια και καθοδήγησή του.

Η εργασία αυτή εκπονήθηκε στο ΤΕΙ Δ. Ελλάδας, Σχολή Διοίκησης και Οικονομίας, Τμήμα Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής.

Περιεχόμενα

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	6
2. ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ.....	8
2.1. Η έννοια της Περιουσίας στην Επιχείρηση	8
2.2 Αποτίμηση	9
2.3 Πρόνοιες ΔΛΠ και Διαφορές με Ελληνική Νομοθεσία.....	11
2.3.1 ΔΛΠ 2: Αποθέματα.....	11
2.3.2 ΔΛΠ 16: Ενσώματες ακινητοποιήσεις.....	13
2.3.3 ΔΛΠ36: Απομείωση αξίας στοιχείων ενεργητικού & ενδεχόμενες απαιτήσεις	16
2.3.4 ΔΛΠ 38: Άυλα στοιχεία ενεργητικού.....	16
2.3.5 ΔΛΠ 39: Χρηματοοικονομικά μέσα: Καταχώρηση και αποτίμηση	17
3. ΑΠΟΘΕΜΑΤΑ	20
3.1 Περί αποθεμάτων	20
3.2 Κριτήρια διαχωρισμού αποθεμάτων	21
3.2.1 Προορισμός	21
3.2.2 Κλάδος επιχείρησης.....	23
3.2.3 Τρόπος απόκτησης.....	23
3.2.4 Ενσωμάτωση στο κόστος των παραγομένων προϊόντων.....	23
3.3 Βασικές έννοιες	25
3.4 Αναλυτικός προσδιορισμός των τιμών που εφαρμόζονται για την αποτίμηση των αποθεμάτων	26
3.4.1 Τρέχουσα Τιμή Αγοράς	26
3.4.2 Τιμή Κτήσεως.....	28
3.4.3 Ιστορικό κόστος παραγωγής.....	28
3.4.4 Πρότυπο κόστος.....	29
3.5 Μέθοδοι αποτίμησης	32
3.5.1 Μέσο κόστος (average cost)	33
3.5.2 Πρώτου εισερχομένου, πρώτου εξερχόμενου (F.I.F.O.)	35

3.5.3 Τελευταία εισαγωγή - πρώτη εξαγωγή (L.I.F.O.).....	36
3.5.4 Επόμενη εισαγωγή - πρώτη εξαγωγή (N.I.F.O.)	36
3.5.5 Βασικού αποθέματος.....	37
3.5.6 Εξατομικευμένου κόστους (specific identification)	38
3.5.7 Μεταβλητού ή άμεσου κόστους (Variable or Direct Method).....	38
3.5.8 Πρότυπου κόστους (standard cost)	38
3.5.9 Τρέχουσας τιμής (replacement cost)	39
3.5.10 Αποτίμησης στη μικρότερη τιμή μεταξύ τιμής κτήσεως & τρέχουσας τιμής (Lower of cost or market rule - LCM)	40
3.5.11 Αποτίμηση κατασκευαζόμενων έργων	42
3.5.12 Αποτίμησης στις τιμές λιανικών πωλήσεων ή του αποθέματος λιανικής (retail inventory method)	43
3.5.13 Περιθωρίου μικτού κέρδους.....	44
3.6 Η αρχή της συνέπειας.....	44
3.7 Αποτίμηση Αποθεμάτων με ειδικά χαρακτηριστικά	45
3.7.1 Υποπροϊόντα	45
3.7.2 Υπολείμματα	45
3.7.3 Συμπαράγωγα Προϊόντα.....	45
3.7.4 Ελαττωματικά Προϊόντα	46
3.5.5 Απαξιωθέντα προϊόντα	46
3.8 Χρησιμότητα της αποτίμησης αποθεμάτων	47
3.9 Παραδείγματα	48
3.9.1 FIFO, LIFO, Μέσο κόστος.....	48
3.9.2 Αποτίμηση στη μικρότερη τιμή μεταξύ τιμής κτήσεως & τρέχουσας τιμής	52
3.9.3 Αποτίμηση στη τιμή λιανικής.....	54
3.9.4 Μέθοδος του μικτού κέρδους	54
3.9.5 Αποτίμηση συμπαράγωγων.....	55
3.10 Προτιμότερη μέθοδος	56
4. ΠΑΓΙΑ	59

4.1 Πάγιο Ενεργητικό.....	59
4.2 Αποτίμηση Πάγιων Στοιχείων	60
4.3 Λογιστική παρακολούθηση.....	60
5. ΣΥΜΜΕΤΟΧΕΣ & ΧΡΕΟΓΡΑΦΑ	63
5.1 Διάκριση των απαιτήσεων σε μακροπρόθεσμες και βραχυπρόθεσμες.....	63
5.2 Αποτίμηση συμμετοχών και χρεογράφων	64
6. ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΕ ΞΕΝΟ ΝΟΜΙΣΜΑ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ	66
6.1 Αποτίμηση απαιτήσεων, υποχρεώσεων και λοιπών περιουσιακών στοιχείων σε ξένο νόμισμα	66
6.2 Αποτίμηση ειδικών περιπτώσεων απαιτήσεων, ...	68
6.2.1 Παραδείγματα	70
7. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	74
Βιβλιογραφία	75
Παράρτημα.....	78

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η ύπαρξη και λειτουργία κάθε οικονομικής μονάδας, ανεξάρτητα από το μέγεθός της, στηρίζεται στην επιχειρηματική δράση που διεξάγεται με βάση τις θεμελιώδεις αρχές της οργάνωσης και διοίκησης επιχειρήσεων (management). Αυτές εκφράζονται από ένα σύστημα δράσεως που αποσκοπεί στην ορθολογική χρησιμοποίηση των διαθέσιμων πόρων προκειμένου να πραγματοποιηθούν οι επιδιωκόμενοι επιχειρηματικοί στόχοι. Ένας από αυτούς είναι το οικονομικό αποτέλεσμα. Επομένως βασικό μέλημα κάθε επιχείρησης είναι ο ορθός προσδιορισμός του οικονομικού αποτελέσματος της δράσης της.

Η λογιστική παρακολούθηση των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων μπορεί να προσδιορίσει τα μεγέθη των παραμέτρων από τα οποία εξαρτάται η εκτίμηση του οικονομικού αποτελέσματος τόσο ως προς το πρόσημο (κέρδος ή ζημιά) όσο και ως προς το μέγεθος. Σημαντικό ρόλο σε αυτή τη διαδικασία διαδραματίζει η αποτίμηση των περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης, σε όποια μορφή βρίσκονται αυτά. Από τις πραγματικές συνθήκες προκύπτει ότι ο προσδιορισμός της αξίας των αποθεμάτων στο τέλος της περιόδου για την οποία εκτιμάται το αποτέλεσμα, είναι το μέγεθος που έχει τη μεγαλύτερη επιρροή στην εξαγωγή του οικονομικού αποτελέσματος.

Στην παρούσα εργασία γίνεται προσπάθεια παρουσίασης των όρων και περιορισμών στην αποτίμηση των διαφόρων περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης.

Στο κεφάλαιο «Αποτίμηση», προσδιορίζεται η έννοια της επιχειρηματικής περιουσίας, η βασική ιδέα πάνω στην οποία στηρίζεται η διαδικασία της αποτίμησης και επιχειρείται σύγκριση των προβλέψεων των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων έναντι των προβλέψεων της Ελληνικής Νομοθεσίας.

Στο κεφάλαιο «Αποθέματα», που είναι ο κύριος κορμός της εργασίας εξετάζονται όσο το δυνατόν διεξοδικότερα θέματα που αφορούν το σημαντικό αυτό κομμάτι του κυκλοφορούντος ενεργητικού. Πραγματεύεται την έννοια του αποθέματος και τους βασικούς τρόπους ταξινόμησής του, παρουσιάζει βασικές έννοιες χρήσιμες στην άγνοση του κεφαλαίου και αναφέρεται στις τιμές που χρησιμοποιούνται στην αποτίμηση. Στη συνέχεια αναλύονται θεωρητικά, κατά το δυνατόν, οι περισσότερες μέθοδοι αποτίμησης των αποθεμάτων για τις οποίες ήταν δυνατό να συγκεντρωθούν πληροφορίες και για τις περισσότερες παρουσιάζονται παραδείγματα. Τέλος γίνεται σύ-

ντομή αναφορά στην αρχή της συνέπειας και γίνεται προσπάθεια παρουσίασης των παραμέτρων επιλογής μεθόδου αποτίμησης.

Στο κεφάλαιο «Πάγια» προσδιορίζεται το τι είναι πάγιο ενεργητικό, ποιοι είναι οι κανόνες αποτίμησής του και παρατίθεται παράδειγμα λογιστικής αντιμετώπισης της αναπροσαρμογής της αξίας ακινήτου.

Στο κεφάλαιο «Συμμετοχές και χρεόγραφα» παρουσιάζονται οι σχετικές έννοιες και οι τρόποι αποτίμησής τους.

Το κεφάλαιο «Περιουσιακά στοιχεία σε ξένο νόμισμα και ειδικές περιπτώσεις» πραγματεύεται τις ιδιαιτερότητες των περιουσιακών στοιχείων που εκφράζονται σε ξένο νόμισμα καθώς και τη περίπτωση της παρουσίασης των απαιτήσεων κατά πελατών στην πραγματική, κατά το δυνατόν αξία τους.

Τέλος, στα «Συμπεράσματα» συνοψίζονται οι επιπτώσεις της αποτίμησης στην εξαγωγή του οικονομικού αποτελέσματος της επιχείρησης.

2. ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ

2.1. Η έννοια της Περιουσίας στην Επιχείρηση

Ως¹ περιουσία ενός οικονομικού οργανισμού μπορεί να νοηθεί το σύνολο εννόμων σχέσεων και καταστάσεων που τον αφορούν. Η συγκρότηση της περιουσίας αποτελείται από διάφορα στοιχεία τα οποία ονομάζονται περιουσιακά στοιχεία. Ως προς τις έννομες σχέσεις μπορεί να διακριθεί:

α) στο σύνολο των στοιχείων του ενεργητικού που έχουν σχέση με την επίτευξη του σκοπού του, όπως είναι τα πάγια περιουσιακά στοιχεία (ακίνητα, μηχανήματα, μέσα μεταφοράς κ.λπ.), τα αποθέματα (πρώτες και βοηθητικές ύλες, είδη συσκευασίας, προϊόντα, εμπορεύματα κ.λπ.), τα χρεόγραφα, οι απαιτήσεις, τα μετρητά, οι καταθέσεις όψεως κ.λπ.,

β) στο σύνολο των στοιχείων του παθητικού, που περιλαμβάνει τις πηγές προέλευσης των μέσων δράσης του οργανισμού, προς τρίτους όπως είναι τα δάνεια (βραχυπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα), γραμμάτια πληρωτέα, οφειλόμενα ενοίκια και κάθε είδους υποχρεώσεις σε τρίτους και προς τον φορέα δηλαδή το σύνολο των στοιχείων της καθαρής περιουσίας, όπως είναι τα αποθεματικά κάθε μορφής, κεφάλαιο κ.λπ.

Ως καταστάσεις νοούνται η φήμη, η πελατεία, η αξιοπιστία, ο τόπος εγκατάστασης κλπ.

Με τη διαδικασία της απογραφής επιχειρείται να:

- Περιγραφεί με ακρίβεια και λεπτομέρεια κάθε περιουσιακό στοιχείο του οργανισμού και
- Να προσδιοριστεί η αξία των στοιχείων που καταγράφονται ποσοτικά, κυρίως των υλικών και στη συνέχεια των παγίων.

Χρήσιμα στοιχεία είναι όλα εκείνα τα πηγαία έγγραφα που αποτελούν τα δικαιολογητικά των συναλλαγών όπως τιμολόγια, συμβάσεις, συμβόλαια κλπ. καθώς και οι επιμέρους λογαριασμοί μέσω των οποίων παρακολουθούνται στα λογιστικά βιβλία του οργανισμού τα περιουσιακά στοιχεία του.

---

¹ Κοντάκος 2006, Πομόνης 2004

2.2 Αποτίμηση²

Η αποτίμηση ενός περιουσιακού στοιχείου είναι ο προσδιορισμός της αξίας του εκφρασμένης σε χρηματικές μονάδες σε μια ορισμένη χρονική στιγμή. Τα περιουσιακά στοιχεία της επιχείρησης μπορούν να διακριθούν σε:

- αυτά που είναι δεκτικά άμεσης χρηματικής αποτίμησης, συνήθως ενσώματα στοιχεία (πρώτες ύλες, εμπορεύματα, πάγια, απαιτήσεις, υποχρεώσεις κλπ), και
- σε αυτά που η αξία τους υπολογίζεται με έμμεσο τρόπο, άυλα στοιχεία, (εμπιστοσύνη του κοινού, προοπτικές ανάπτυξης, ικανότητα προσωπικού κλπ)

Η περιουσία ενός οικονομικού οργανισμού μπορεί να αποτιμηθεί για διάφορους λόγους. Ο συνηθέστερος είναι ο σωστός προσδιορισμός του εισοδήματος μέσω της διαδικασίας της αντιστοίχισης των κατάλληλων εξόδων με τα συναφή έσοδα. Επομένως, για την κατάρτιση του ισολογισμού, μέσω της αποτίμησης μπορεί να εκτιμηθεί η πραγματική αξία της περιουσίας στη συγκεκριμένη χρονική στιγμή για τα περιουσιακά στοιχεία που είναι δεκτικά άμεσης χρηματικής αποτίμησης. Η αποτίμηση των λοιπών στοιχείων, άυλων στοιχείων γίνεται στις περιπτώσεις που αποτιμάται η επιχείρηση ως σύνολο για διάφορους λόγους, όπως εκκαθάριση, πώληση κλπ.

Η βασική ιδέα είναι ότι το αποτέλεσμα προκύπτει ως εξής:

$$\text{Έσοδα} - \text{Κόστος Πωληθέντων} = \text{Αποτέλεσμα (κέρδος ή ζημιά)}$$

Αυτό που πρέπει να προσδιοριστεί είναι το κόστος των πωληθέντων, εφόσον τα έσοδα είναι γνωστά. Αυτό υπολογίζεται από:

$$\text{Κόστος Πωληθέντων} = \text{Αποθέματα Έναρξης} + \text{Κόστος παραγ. ή αγορών} - \text{Αξία μενόντων}$$

Θεωρώντας ότι το κόστος των παραχθέντων ή και των αγορών έχει υπολογιστεί στη σχετική διαδικασία, η αξία των μενόντων είναι αυτή που μπορεί ουσιαστικά να προσδιορίσει το αποτέλεσμα του οργανισμού, αφού εμμέσως επηρεάζει τα μικτά αποτελέσματα.

Η αποτίμηση σαν διαδικασία, αντιμετωπίζει τα προβλήματα που αναφέρονται στη συνέχεια:

² Κοντάκος 2006, ARB n.43 1953, Πομόνης, 2009

- Ο προσδιορισμός του είδους της τιμής που θα εφαρμοστεί.
- Η διευκρίνιση του ουσιαστικού περιεχομένου της προσδιορισμένης τιμής, και
- Η επιλογή της μεθόδου με την οποία θα εφαρμοστεί η προσδιορισμένη τιμή.

Τα ζητήματα αυτά αντιμετωπίζονται στην Ελλάδα από δύο νομοθετικές ρυθμίσεις, τον ΚΦΑΣ και το ΕΓΛΣ καθώς και από το νόμο 2190 περί ΑΕ. Ο ΚΦΑΣ επαναλαμβάνει ουσιαστικά τις ρυθμίσεις του ΚΒΣ για τον προσδιορισμό των τιμών και παραπέμπει στο ΕΓΛΣ για το ουσιαστικό περιεχόμενό τους και τη μέθοδο αποτίμησης. Με τον τρέχοντα ΚΦΕ (αρθρο25) οι επιχειρήσεις επιβάλλεται να διατηρούν την ίδια μέθοδο αποτίμησης για τα επόμενα 4 έτη μετά το φορολογικό έτος στο οποίο τη χρησιμοποίησαν για πρώτη φορά.

Ανάλογα με τον επιδιωκόμενο σκοπό, μπορούν να χρησιμοποιηθούν διάφοροι κανόνες αποτίμησης, οι οποίοι παράγουν διαφορετικά αποτελέσματα. Για παράδειγμα, σε μια παραγωγική επιχείρηση, οι διάφορες παρτίδες πρώτων και βοηθητικών υλών δεν έχουν πάντα το ίδιο κόστος, καθώς αυτό διαμορφώνεται από τις οικονομικές που επικρατούν κάθε χρονική περίοδο. Ειδικά σε περιόδους με αυξημένη μεταβλητότητα οι επιμέρους τιμές μπορεί να διαφέρουν κατά πολύ χωρίς να απέχει σημαντικά ο χρόνος απόκτησης των διάφορων παρτίδων, κάτι που είναι συνηθισμένο σε περιόδους έντονων πληθωριστικών πιέσεων. Επομένως ο τρόπος αποτίμησης των πρώτων υλών μπορεί να επηρεάσει προς τη μία ή την άλλη κατεύθυνση τον υπολογισμό του κόστους παραγωγής και επομένως τον προσδιορισμό της επιθυμητής τιμής πώλησης των προϊόντων.

Η αξία που προκύπτει από τη αποτίμηση είναι απαραίτητη για τον προσδιορισμό των ποσών που λάβουν: το κράτος μέσω των φόρων, οι φορείς της επιχείρησης μέσω των μερισμάτων ή της επιχειρηματικής αμοιβής και η επιχείρηση σαν αποθεματικό. Συνεπώς αν η αξία της περιουσίας δεν είναι ακριβής, είτε θα πληρωθούν περισσότεροι φόροι και μερίσματα από κέρδη που δεν υπάρχουν στη πραγματικότητα, είτε θα πληρωθούν λιγότεροι φόροι με ότι αυτό συνεπάγεται σε ενδεχόμενο έλεγχο και οι φορείς της επιχείρησης θα λάβουν λιγότερα μερίσματα. Αντίθετα, στη πρώτη περίπτωση χειροτερεύει η κεφαλαιακή θέση της επιχείρησης, ενώ βελτιώνεται στη δεύτερη αφού στη πραγματικότητα υπάρχουν κέρδη που δεν διανεμήθηκαν ή πληρωθήκαν ως φόροι.

2.3 Πρόνοιες ΔΛΠ και Διαφορές με Ελληνική Νομοθεσία³

2.3.1 ΔΛΠ 2: Αποθέματα

ΔΛΠ	Ελληνική νομοθεσία
Υπάρχει περίπτωση εφόσον συντρέχουν οι περιπτώσεις του ΔΛΠ 23, το κόστος κτήσης των αποθεμάτων να επιβαρυνθεί με τους τόκους δανείων.	Δεν υπάρχει αντίστοιχη πρόβλεψη.
Αποδεκτές μέθοδοι προσδιορισμού του κόστους των αποθεμάτων (που αντικαθίστανται με μια κανονική ροή) είναι αυτές του μέσου σταθμικού ή FIFO. Ωστόσο για τα αποθέματα με μεγάλη ταχύτητα κυκλοφορίας μπορεί να χρησιμοποιηθεί μέθοδο της λιανικής τιμής πώλησης.	Το κόστος κτήσης υπολογίζεται με οποιαδήποτε παραδεκτή μέθοδο προσδιορισμού κόστους.
Η αποτίμηση των αποθεμάτων γίνεται στη χαμηλότερη τιμή μεταξύ κόστους κτήσης και καθαρής αξίας ρευστοποίησης.	Η αποτίμηση των αποθεμάτων γίνεται στη χαμηλότερη τιμή μεταξύ κόστους κτήσης και τρέχουσας. Ωστόσο αν η τρέχουσα αξία είναι χαμηλότερη από την καθαρή πραγματοποιήσιμη τότε η αποτίμηση γίνεται στην πραγματοποιήσιμη.
Επιτρέπεται η αλλαγή μεθόδου αποτίμησης εφόσον οδηγήσει σε σωστότερη παρουσίαση των αποτελεσμάτων και εφόσον αναφερθούν οι επιπτώσεις της αλλαγής.	Απαιτείται έγκριση της Επιτροπής Λογιστικών Βιβλίων αλλά διατηρείται για 4 ακόμη έτη μετά τη πρώτη εφαρμογή της.
Όταν συντρέχει περίπτωση υποτίμησης, η διαφορά βαρύνει το κόστος πωληθέντων. Σε περίπτωση που η αξία	Σε αντίστοιχη περίπτωση η υποτιμημένη αξία αποτελεί το κόστος κτήσης.

³ Grant Thornton 2004, Πρωτοψάλτης 2008, Χατζικιάν 2011, ΕΓΛΣ 1985, Χλωρός 2013

<p>ρευστοποίησης αυξηθεί τότε η διαφορά αντιλογίζεται και το αποτέλεσμα από την πώληση προσδιορίζεται ως εξής : <i>τιμή πώλησης – αρχικό κόστος κτήσης.</i></p>	
<p>Σε περίπτωση που η αξία ρευστοποίησης των υλικών που προσδιορίζονται για παραγωγή αποθεμάτων είναι χαμηλότερη του κόστους κτήσης, αυτά δεν αποτιμώνται σε χαμηλότερη τιμή.</p>	<p>Αποτιμώνται στην κατ' είδος χαμηλότερη τιμή.</p>
<p>Σε ορισμένες περιπτώσεις επιτρέπεται η συνολική αποτίμηση ομαδοποιημένων όμοιων ή παραπλήσιων ειδών.</p>	<p>Αποτιμώνται στην κατ' είδος χαμηλότερη τιμή και δεν προβλέπεται η ομαδοποίηση.</p>
<p>Επιτρέπεται η χρησιμοποίηση διαφορετικών μεθόδων προσδιορισμού της αξίας κτήσης και αποτίμησης σε συγκεκριμένες ειδικές κατηγορίες αποθεμάτων, για παράδειγμα σε αποθέματα που σχετίζονται με βιολογικά είδη και έχουν να κάνουν με ζωική ή φυτική παραγωγή. Αυτά τα είδη αποτιμώνται σε εύλογες αξίες σύμφωνα με ειδικό πρότυπο.</p>	<p>Δεν συντρέχει τέτοια περίπτωση.</p>

Απόθεμα	Κόστος κτήσης	Τρέχουσα αξία	Καθαρή πραγμα- τοποιήσιμη αξία	Αποτίμηση ΔΛΠ	Αποτίμηση ΕΛΠ
20. Εμπορεύματα	120	90	105	90	105
24. Α' ύλες	210	250	270	210	210
25. Αναλώσιμα υλικά	130	115	145	115	130

Παράδειγμα διαφοράς μεταξύ ΔΛΠ και ΕΛΠ στην αποτίμηση αποθεμάτων
Πηγή: Χλωρός 2013

2.3.2 ΔΛΠ 16: Ενσώματες ακινητοποιήσεις

ΔΛΠ	Ελληνική νομοθεσία
Αφορά όλα τα ιδιοχρησιμοποιούμενα πάγια εκτός από τα ακίνητα επένδυσης.	Αφορά όλα τα ενσώματα πάγια χω- ρίς να γίνονται διακρίσεις σε ιδιοχρησι- μοποιούμενα , προς πώληση, για επέν- δυση.
Καταχωρούνται εφόσον τα μελλο- ντικά οικονομικά οφέλη θα εισρεύσουν στην επιχείρηση και το κόστος μπορεί να προσδιορισθεί αξιόπιστα.	Καταχωρούνται εφόσον είναι κυριό- τητα της επιχείρησης.
Στην αρχική αξία των ακινήτων κα- ταχωρίζονται: <ul style="list-style-type: none"> • Η συμβολαιογραφική αξία • Τα έξοδα κτήσεως των ακινητο- ποιήσεων • Οι τόκοι της κατασκευαστικής περιόδου. 	Στην αρχική αξία των ακινήτων κα- ταχωρείται μόνο η συμβολαιογραφική αξία. Όλα τα υπόλοιπα θεωρούνται έξο- δα πολυετούς απόσβεσης.
Στην αρχική αξία των υπόλοιπων παγίων καταχωρείται η τιμολογιακή α- ξία και τα ειδικά έξοδα κτήσης.	Στην αρχική αξία των υπόλοιπων παγίων καταχωρείται η τιμολογιακή α- ξία και τα ειδικά έξοδα κτήσης.
Μεταγενέστερες δαπάνες προσαυξά- νουν την αξία των παγίων μόνο εφόσον	Μεταγενέστερες δαπάνες προσαυξά- νουν την αξία των παγίων μόνο εφόσον

<p>αυξάνει η ωφέλιμη ζωή του παγίου.</p>	<p>αυξάνει η ωφέλιμη ζωή του παγίου.</p>
<p>Γίνεται μεταγενέστερη αποτίμηση με μια από τις:</p> <p><i>Βασική μέθοδο</i> : το κόστος κτήσης</p> <p><i>Εναλλακτική μέθοδο</i> : της εύλογης αξίας τους</p> <p>Όταν η εύλογη αξία διαφέρει πολύ από την λογιστική απαιτείται επανεκτίμηση. Όταν υπάρχουν σημαντικές μεταβολές στην εύλογη αξία απαιτείται ετήσια επανεκτίμηση, ενώ αν είναι ασήμαντες απαιτείται επανεκτίμηση κάθε 3-5 χρόνια . Η πιστωτική διαφορά της αναπροσαρμογής καταχωρείται στα ίδια κεφάλαια και δεν διανέμεται.</p>	<p>Μόνο για τα ακίνητα επιτρέπεται η αναπροσαρμογή της αξίας τους με βάση συντελεστές που καθορίζονται από το Υπ. Οικονομικών. Η υπεραξία που προκύπτει κεφαλαιοποιείται με έκδοση μετοχών που διανέμεται δωρεάν στους μετόχους.</p>
<p>Τα υλικά πάγια στοιχεία του Ενεργητικού μετά την αρχική καταχώριση μπορούν να αναπροσαρμόζονται.</p>	<p>Σύμφωνα με τον ν.2065/92 οι επιχειρήσεις του αρ.20 υποχρεούνται να αναπροσαρμόζουν από το έτος 1992 και μετά, κάθε τέσσερα χρόνια την αξία των γηπέδων και κτιρίων τους.</p> <p>Σε περίπτωση που οι εταιρίες έχουν αναπροσαρμόσει την αναπόσβεστη αξία των ακινήτων τους σύμφωνα με το αρ.15 του ν. 3229/04, δεν θα προβούν σε αναπροσαρμογή της αξίας των ακινήτων τους με βάση τις διατάξεις του ν.2065/92</p>
<p>Η αγοραία αξία των παγίων καθορίζεται από επίσημους εκτιμητές (παρ.31, 32).</p>	<p>Σύμφωνα με το αρ.21, παρ.2 του ν.2065/92, οι συντελεστές αναπροσαρμογής καθορίζονται λαμβάνοντας υπόψη το χρόνο κτήσης του ακινήτου και το ύψος του πληθωρισμού. Οι συντελεστές αναπροσαρμογής καθορίζονται με απο-</p>

	φάσεις του υπουργείου οικονομικών. Λαμβάνονται, επίσης, υπόψη και οι αντικειμενικές αξίες των ακινήτων, όπου υπάρχει σύστημα αντικειμενικού προσδιορισμού.
Υπάρχουν δύο εναλλακτικοί λογιστικοί χειρισμοί. Σε αναπροσαρμογή υπόκειται η λογιστική αξία των παγίων στοιχείων, έτσι ώστε να ισούται με τη πραγματική (αγοραία) αξία τους (παρ. 35).	Σύμφωνα με το αρ.22 παρ.4 και 5 του ν.2065/92, αναπροσαρμόζεται τόσο η αξία κτήσης των ακινήτων, όσο και οι σωρευμένες αποσβέσεις μέχρι και την προηγούμενη διαχειριστική χρήση από το χρόνο της αναπροσαρμογής, με βάση του προβλεπόμενους συντελεστές.
Η διαφορά αναπροσαρμογής εμφανίζεται λογιστικά στο λογαριασμό «Διαφορές Αναπροσαρμογής» ως τμήμα των Ιδίων Κεφαλαίων. Η διαφορά αυτή μεταφέρεται στο Υπόλοιπο κερδών εις νέον τμηματικά, ανάλογα με τη χρήση του παγίου, ή εφάπαξ με την απόσυρση ή πώλησή του. (παρ. 39, 40, 41).	Η διαφορά αναπροσαρμογής εμφανίζεται λογιστικά στο λογαριασμό «Διαφορές αναπροσαρμογής» ως τμήμα των Ιδίων Κεφαλαίων. Από την προκύπτουσα υπεραξία αφαιρείται η τυχόν υπάρχουσα ζημία. Το υπόλοιπο της υπεραξίας που απομένει κεφαλαιοποιείται, όπως ορίζει το αρ. 23 του ν.2065/92.
Τα πάγια στοιχεία υπόκεινται σε απομείωση όταν η λογιστική τους αξία μειωθεί κάτω από το ανακτήσιμο ποσό	Μπορεί να δημιουργηθεί πρόβλεψη σε περίπτωση υποτίμησης αρκεί η υποτίμηση να είναι διαρκής
Σημαντικά ανταλλακτικά και εφεδρικός εξοπλισμός εφόσον πληρούν την έννοια του ενσώματου παγίου αντιμετωπίζονται σαν πάγια.	Τα ανταλλακτικά εντάσσονται πάντα στην κατηγορία των αποθεμάτων.
Το κόστος αντικατάστασης επαυξάνει τη λογιστική αξία των στοιχείων, αν πληρούν την έννοια του παγίου.	Το κόστος αντικατάστασης επαυξάνει τη λογιστική αξία των στοιχείων, μόνο αν οι δαπάνες χαρακτηρισθούν ως βελτίωση.
Το κόστος επιθεώρησης αυξάνει τη λογιστική αξία του στοιχείου.	Το κόστος επιθεώρησης βαρύνει τα έξοδα της χρήσης στην οποία πραγμα-

	τοποιοιείται (πολλές φορές μπορεί να χαρακτηριστεί ως έξοδο πολυετούς απόσβεσης).
--	---

2.3.3 ΔΛΠ36: Απομείωση αξίας στοιχείων ενεργητικού & ενδεχόμενες απαιτήσεις

ΔΛΠ	Ελληνική νομοθεσία
Η λογιστική αξία κάθε στοιχείου δεν πρέπει να είναι μεγαλύτερη του ανακτήσιμου ποσού(δηλ. του μεγαλύτερου ποσού μεταξύ της καθαρής αξίας πώλησης και της αξίας κτήσης του στοιχείου.	Εφόσον η υποτίμηση προβλέπεται να είναι διαρκής μπορεί να σχηματισθεί ανάλογη πρόβλεψη ώστε η αποτίμησή του να γίνεται στη χαμηλότερη τιμή μεταξύ της τιμής κτήσης ή του κόστους ιδιοκατασκευής και της υποτιμημένης τρέχουσας αξίας.

2.3.4 ΔΛΠ 38: Άυλα στοιχεία ενεργητικού

ΔΛΠ	Ελληνική νομοθεσία
Τα άυλα περιουσιακά στοιχεία καταχωρούνται μόνο εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις : <ul style="list-style-type: none"> • Αναγνωρισιμότητα του στοιχείου. • Έλεγχος του στοιχείου από την επιχείρηση. • Προσδοκία απόκτησης μελλοντικών οικονομικών ωφελειών από το στοιχείο 	Το άυλο περιουσιακό στοιχείο καταχωρείται μόνο εφόσον προσδοκάται ότι θα προσφέρει έργο μακροχρόνιας αξιοποίησης.
Υπάρχει διαχωρισμός των δαπανών έρευνας και ανάπτυξης. Οι δαπάνες έρευνας καταχωρούνται στα αποτελέσματα χρήσης ενώ το κόστος ανάπτυξης, εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις, καταχωρείται ως κόστος κτήσης	Δεν υπάρχει διάκριση. Οι δαπάνες καταχωρούνται στο λογαριασμό «έξοδα ερευνών και ανάπτυξης».

του άυλου στοιχείου.	
Καταχωρούνται στο αρχικό κόστος Αποτιμώνται είτε στο κόστος κτήσης είτε στην εύλογη αξία τους .	Καταχωρούνται στο αρχικό κόστος Αποτιμώνται είτε στο κόστος κτήσης μειωμένο με τις σωρευτικές αποσβέσεις.

2.3.5 ΔΛΠ 39: Χρηματοοικονομικά μέσα: Καταχώρηση και αποτίμηση

ΔΛΠ	Ελληνική νομοθεσία
<p><i>Επενδύσεις κατεχόμενες μέχρι την λήξη.</i></p> <p>Είναι τα χρηματοοικονομικά μέσα με καθορισμένες ή προσδιορίσιμες πληρωμές και καθορισμένες λήξεις τις οποίες η επιχείρηση έχει τη θετική πρόθεση και την δυνατότητα να κρατήσει μέχρι τη λήξη με εξαίρεση τα «δάνεια και απαιτήσεις». Η αρχική καταχώρηση γίνεται στην τιμή κτήσης και τα ειδικά έξοδα κτήσης. Η αποτίμηση γίνεται στο αναπόσβεστο κόστος με την μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου υποκειμένο σε απομείωση.</p>	<p><i>Επενδύσεις κατεχόμενες μέχρι την λήξη.</i></p> <p>Διακρίνονται σε :</p> <ul style="list-style-type: none"> • Χρεόγραφα • Τίτλοι με χαρακτήρα προθεσμιακής κατάθεσης • Τίτλοι με χαρακτήρα ακινητοποιήσεων . <p>Η αρχική καταχώρηση γίνεται στην τιμή κτήσης. Τα ειδικά έξοδα κτήσης καταχωρούνται στα έξοδα της χρήσης που πραγματοποιούνται. Οι μετοχές αποτιμώνται στην κατ' είδος χαμηλότερη τιμή μεταξύ κτήσης και τρέχουσας. Οι τίτλοι με χαρακτήρα ακινητοποιήσεων (ομολογίες, αμοιβαία κεφάλαια) αποτιμώνται στη χαμηλότερη τιμή μεταξύ κτήσης και τρέχουσας. Οι τίτλοι με χαρακτήρα προθεσμιακής κατάθεσης αποτιμώνται στην παρούσα αξία τους που προσδιορίζεται με βάση το ετήσιο επιτόκιο κάθε τίτλου. Οι διαφορές αποτίμησης καταχωρούνται στα αποτελέσματα χρήσης.</p>
<i>Αποτιμώμενα στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων.</i>	<i>Αποτιμώμενα στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων.</i>

<p>Η αρχική καταχώρηση γίνεται στο κόστος κτήσης (δεν συμπεριλαμβάνονται τα έξοδα κτήσης) Αποτιμώνται στην εύλογη αξία τους και οι διαφορές καταχωρούνται στα αποτελέσματα χρήσης.</p>	<p>Η αρχική καταχώρηση γίνεται στο κόστος κτήσης (δεν συμπεριλαμβάνονται τα έξοδα κτήσης). Αποτιμώνται όπως και στην προηγούμενη κατηγορία.</p>
<p><i>Διαθέσιμα προς πώληση χρηματοοικονομικά μέσα.</i></p> <p>Η αρχική καταχώρηση γίνεται στο κόστος κτήσης συν τα ειδικά έξοδα κτήσης Αποτιμώνται στην εύλογη αξία τους και οι διαφορές καταχωρούνται σε διακεκριμένο λογαριασμό των ιδίων κεφαλαίων, όπου και παραμένουν μέχρι την διάθεσή τους οπότε και μεταφέρονται στα αποτελέσματα.</p>	<p><i>Διαθέσιμα προς πώληση χρηματοοικονομικά μέσα.</i></p> <p>Η αρχική καταχώρηση γίνεται στο κόστος κτήσης. Αποτιμώνται όπως και στην προηγούμενες κατηγορίες.</p>
<p><i>Εισπρακτέες αξίες και απαιτήσεις.</i></p> <p>Η αρχική καταχώρηση γίνεται στο κόστος κτήσης που είναι η εύλογη αξία της δοθείσας αντιπαροχής προσαυξημένο με τα έξοδα συναλλαγής. Το αναπόσβεστο κόστος υπολογίζεται με την μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου και υπόκεινται σε απομείωση.</p>	<p><i>Εισπρακτέες αξίες και απαιτήσεις.</i></p> <p>Η αρχική καταχώρηση γίνεται στο κόστος κτήσης που είναι η εύλογη αξία της δοθείσας αντιπαροχής προσαυξημένο με τα έξοδα συναλλαγής. Είτε έχουν καθορισμένη λήξη είτε όχι, αποτιμώνται στο αναπόσβεστο κόστος κτήσης και υπόκεινται σε πρόβλεψη υποτίμησης.</p>
<p><i>Επισφαλείς απαιτήσεις.</i></p> <p>Υπολογίζεται ζημία απομείωσης.</p>	<p><i>Επισφαλείς απαιτήσεις.</i></p> <p>Συνήθως δεν διενεργούνται προβλέψεις.</p>
<p><i>Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα.</i></p> <p>Όλα τα παράγωγα πρέπει να εμφανίζονται στον ισολογισμό. Η αποτίμησή τους γίνεται στην εύλογη αξία τους. Τα κέρδη ή οι ζημιές που προκύπτουν καταχωρούνται στα αποτελέσματα χρήσης</p>	<p><i>Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα.</i></p> <p>Η επιχείρηση θα πρέπει να αποφασίσει αν θα πρέπει να εφαρμόσει αντισταθμιστική λογιστική.</p>

εκτός αν η επιχείρηση τηρεί αντισταθμιστική λογιστική (τα κέρδη και οι ζημιές από παράγωγα συμψηφίζονται με κέρδη ή ζημιές από αντισταθμισμένα κονδύλια με τα οποία συνδέονται).	
--	--

3. ΑΠΟΘΕΜΑΤΑ

3.1 Περί αποθεμάτων

Απόθεμα⁴ είναι το ενσώματο περιουσιακό στοιχείο που:

- κατέχεται για πώληση κατά τη συνήθη πορεία της επιχείρησης
- είναι στη διαδικασία παραγωγής για τέτοια πώληση ή
- προορίζεται να αναλωθεί επί του παρόντος στην παραγωγή αγαθών ή υπηρεσιών που προορίζονται για πώληση
- βρίσκεται κάτω από διαχειριστικό έλεγχο (αποθήκη)

Αυτό σημαίνει ότι για καταταχθεί ένα πράγμα στη κατηγορία των αποθεμάτων πρέπει να ικανοποιεί τρεις συνθήκες:

- Τεχνική: Να πρόκειται για υλικό αγαθό
- Οικονομική: να είναι προϋπόθεση ή συνέπεια των λειτουργιών της επιχείρησης και
- Οργανωτική: να βρίσκεται το συγκεκριμένο πράγμα κάτω από διαχείριση (αποθήκη).

Τα αποθέματα παρακολουθούνται στην 2^η ομάδα του ΕΓΛΣ και προέρχονται από διάφορες πηγές όπως για παράδειγμα από μένοντα (μη πωληθέντα) αποθέματα από την προηγούμενη χρήση (απογραφή), από αγορά, ιδιοπαραγωγή και σε εξαιρετικές περιπτώσεις από ανταλλαγή, εισφορά σε είδος και δωρεά. Το ΕΓΛΣ ορίζει σαν αποθέματα τα υλικά αγαθά που ανήκουν στην οικονομική μονάδα, τα οποία:

- προορίζονται για πώληση με την συνηθισμένη λειτουργία της οικονομικής μονάδας, αυτά είναι τα εμπορεύματα (λογ. 20) και τα έτοιμα προϊόντα (λογ. 21)
- βρίσκονται ακόμα στο στάδιο της παραγωγής και μετά την μετατροπή τους σε έτοιμα προϊόντα, προορίζονται για πώληση, σ' αυτά ανήκουν οι πρώτες & βοηθητικές ύλες (λογ. 24) και τα ημιτελή προϊόντα (λογ. 21)
- τα υλικά αγαθά που παράγονται μαζί με τα κύρια προϊόντα, που παράγονται στα διάφορα στάδια της παραγωγικής διαδικασίας, με τη χρησιμοποίηση των ίδιων πρώτων υλών, αυτά είναι τα υποπροϊόντα (λογ. 22)

---

⁴ ARB n.43 1953, Κοντάκος 2006, Πομόνης 2004, Πομόνης 2009, ΕΓΛΣ 1987

- τα άχρηστα υλικά κατάλοιπα της παραγωγικής διαδικασίας και όταν απορρίπτονται αποτελούν μέρος της βιομηχανικής απώλειας, είναι τα υπολείμματα (λογ. 22)
- προορίζονται είτε για την παραγωγή των έτοιμων προϊόντων, είτε για την παροχή υπηρεσιών, όπως για παράδειγμα τα αναλώσιμα και τα καύσιμα (λογ. 25)
- προορίζονται για την συντήρηση, την επισκευή, την καλή λειτουργία ή την ιδιοπαραγωγή πάγιων στοιχείων, όπως για παράδειγμα τα ανταλλακτικά (λογ. 26)
- προορίζονται αποκλειστικά για την συσκευασία των εμπορευμάτων και των έτοιμων προϊόντων, αυτά είναι τα υλικά και είδη συσκευασίας (λογ. 28)

Κάθε οικονομική μονάδα είναι υποχρεωμένη να πραγματοποιεί φυσικές απογραφές των παραπάνω αποθεμάτων, τουλάχιστον μία φορά μέσα σε κάθε χρήση και μάλιστα στο τέλος αυτής. Αυτό γίνεται γιατί πρέπει να αναγνωριστούν, να καταμετρηθούν, να καταγραφούν και να καταταχτούν όλα τα αποθέματα της οικονομικής μονάδας κατ' είδος, ποιότητα, ποσότητα και κατηγορίες στους αντίστοιχους επιμέρους λογαριασμούς αποθεμάτων.

3.2 Κριτήρια διαχωρισμού αποθεμάτων

3.2.1 Προορισμός

Η λογιστική⁵ παρακολούθηση των αποθεμάτων βασίζεται όχι μόνο στην αντικειμενική φύση τους αλλά και στον προορισμό τους στα πλαίσια της λειτουργικής δραστηριότητας της συγκεκριμένης επιχείρησης. Έτσι σύμφωνα με την αντικειμενική φύση, τα στοιχεία είναι δυνατόν να χαρακτηριστούν λειτουργικά, ανάλογα με το είδος της επιχείρησης στην οποία αποκρίνονται, για παράδειγμα:

---

⁵ Πομόνης 2004, ΕΓΛΣ 1985

Αντικειμενική φύση στοιχείου	Είδος επιχείρησης στην οποία βρίσκεται το στοιχείο	Λειτουργική φύση και χαρακτηρισμός του στοιχείου
Βαμβάκι εκκοκκισμένο	Εκκοκκιστήριο	Έτοιμο προϊόν
	Επιχείρηση εμπορίας βαμβακιού	Εμπόρευμα
	Κλωστήριο	Πρώτη ύλη
Ύφασμα	Υφαντήριο	Έτοιμο προϊόν
	Επιχείρηση εμπορίας υφασμάτων	Εμπόρευμα
	Βιομηχανία ενδυμάτων	Πρώτη ύλη

Διαχωρισμός αποθεμάτων με βάση το προορισμό τους

Όπως φαίνεται στον πίνακα, το βαμβάκι ανάλογα με την επιχείρηση μπορεί να χαρακτηριστεί α' ύλη, έτοιμο προϊόν ή εμπόρευμα.

Το Ε.Γ.Λ.Σ. προσδιορίζει τις διάφορες κατηγορίες αποθεμάτων, για καθεμία των οποίων αφιερώνει και ένα πρωτοβάθμιο λογαριασμό και στην περίπτωση των αναλωσίμων, ορισμένους δευτεροβάθμιους:

ΑΠΟΘΕΜΑΤΑ

20 ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΑ

21 ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΕΤΟΙΜΑ ΚΑΙ ΗΜΙΤΕΛΗ

22 ΥΠΟΠΡΟΪΟΝΤΑ ΚΑΙ ΥΠΟΛΕΙΜΜΑΤΑ

23 ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ (προϊόντα, υποπροϊόντα και υπολείμματα στο στάδιο της κατεργασίας)

24 ΠΡΩΤΕΣ ΚΑΙ ΒΟΗΘΗΤΙΚΕΣ ΥΛΕΣ - ΥΛΙΚΑ ΣΥΣΚΕΥΑΣΙΑΣ

25 ΑΝΑΛΩΣΙΜΑ ΥΛΙΚΑ

25.00 Μικρά εργαλεία

25.01 Λιγνίτης

25.02 Πετρέλαιο

25.03 Μαζούτ

25.04 Λοιπά καύσιμα - λιπαντικά

25.05 Διάφορα αναλώσιμα υλικά

25.06 Οικοδομικά υλικά

26 ΑΝΤΑΛΛΑΚΤΙΚΑ ΠΑΓΙΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ

28 ΕΙΔΗ ΣΥΣΚΕΥΑΣΙΑΣ

3.2.2 Κλάδος επιχείρησης

Ανάλογα με τον κλάδο στον οποίο ανήκει η επιχείρηση διακρίνονται σε εμπορικά και βιομηχανικά. Η εμπορική επιχείρηση έχει να κάνει με εμπορεύματα ενώ αντίθετα η βιομηχανική έχει να κάνει με πρώτες και βοηθητικές ύλες, ανταλλακτικά κ.λπ.

3.2.3 Τρόπος απόκτησης

Ανάλογα με τον τρόπο αποκτήσεως τους διακρίνονται σε αγοραζόμενα και παραγόμενα. Αγοραζόμενα είναι τα εμπορεύματα, οι πρώτες και βοηθητικές ύλες, τα υλικά συσκευασίας, τα αναλώσιμα υλικά, τα ανταλλακτικά των παγίων και τα είδη συσκευασίας και παραγόμενα είναι τα έτοιμα προϊόντα, τα ημιτελή προϊόντα, τα υποπροϊόντα και υπολείμματα και τα ημικατεργασμένα υλικά (παραγωγή σε εξέλιξη).

3.2.4 Ενσωμάτωση στο κόστος των παραγομένων προϊόντων

Ανάλογα με την ενσωμάτωση τους στο κόστος παραγομένων προϊόντων διακρίνονται σε άμεσα και έμμεσα.

Άμεσα υλικά σύμφωνα με το ΕΓΛΣ είναι «οι πρώτες και βοηθητικές ύλες που ενσωματώνονται στο προϊόν που παράγεται από αυτές, όπως π.χ. το βαμβάκι που αναλώνεται για την παραγωγή του νήματος, το νήμα που αναλώνεται για την παραγωγή του υφάσματος, το ύφασμα και όλα τα υλικά που χρησιμοποιούνται και ενσωματώνονται στο έτοιμο ένδυμα (όπως π.χ. κουμπιά, κλωστές και φόδρες)». Στις βιομηχανίες σαν άμεσα υλικά θεωρούνται και τα υλικά συσκευασίας, οπότε:

- πρέπει να συμπεριλαμβάνονται στις τεχνικές προδιαγραφές του εκάστοτε προϊόντος,
- η ανάλωσή τους πραγματοποιείται αναλογικά με τα παραγόμενα προϊόντα και
- η λογιστική τους παρακολούθηση γίνεται στον λογαριασμό 24 «πρώτες και βοηθητικές ύλες - υλικά συσκευασίας»

Τα άμεσα υλικά που ενσωματώνονται στα παραγόμενα προϊόντα, πραγματοποιούνται σε αναλογική σχέση με τον όγκο παραγωγής, που σημαίνει ότι η παραγωγή διπλάσιας ποσότητας προϊόντος απαιτεί και σχεδόν διπλάσια κατανάλωση άμεσων υλικών. Επίσης τα άμεσα υλικά προσαυξάνουν το βάρος των προϊόντων.

Έμμεσα υλικά σύμφωνα με όσα ορίζει το ΕΓΛΣ είναι «εκείνα που, αν και αναλώνονται για την παραγωγή συγκεκριμένου προϊόντος και δεν ενσωματώνονται σ' αυτό, όπως π.χ. τα υλικά δέψεως στη βυρσοδεψία, τα υλικά αποχρωματισμού, αποσμήσεως ή καθαρισμού στη βιομηχανία εξευγενισμού ελαίων, τα υλικά διαμορφώσεως της εσωτερικής διαμέτρου πλαστικών σωλήνων ή τα ηλεκτρόδια συγκολλήσεως στη συναρμολόγηση κατασκευών».

Συνεπώς τα έμμεσα υλικά παρόλο που δεν ενσωματώνονται στα παραγόμενα προϊόντα, μπορούν να έχουν ή και να μην έχουν αναλογική σχέση με αυτά, αλλά δεν προσαυξάνουν το βάρος αυτών.

Σαν έμμεσα υλικά θεωρούνται, κατά κανόνα, τα υλικά που παρακολουθούνται στους λογαριασμούς 25 και 26, «αναλώσιμα υλικά» και «ανταλλακτικά πάγιων στοιχείων» αντίστοιχα. Το κόστος των έμμεσων υλικών που αναλώθηκαν, βαρύνει τα κέντρα κόστους (υπολογαριασμοί του 92 «κέντρα κόστους») και συνιστά τμήμα των «γενικών βιομηχανικών εξόδων», δηλαδή καταλογίζεται στο κόστος των παραγόμενων προϊόντων με βάση διάφορα κριτήρια καταλογισμού.

Σύμφωνα με τα παραπάνω, η διάκριση σε άμεσα και έμμεσα υλικά δεν επηρεάζεται από τον τρόπο με τον οποίο παρακολουθούνται τα αναλώσιμα υλικά στην κάθε επιχείρηση. Δηλαδή η διάκριση τους δεν εξαρτάται από το εάν τα υλικά αυτά εξατομικεύονται κατά παραγόμενο προϊόν όταν παραδίδονται για βιομηχανοποίηση ή εάν οι τεχνικές προδιαγραφές των παραγόμενων προϊόντων προσδιορίζουν την ποσότητα των υλικών που χρησιμοποιήθηκαν για την παραγωγή του κάθε προϊόντος. Το πιο σημαντικό κριτήριο είναι αν ενσωματώνεται ή όχι η ποσότητα των υλικών αυτών στην ποσότητα των παραγόμενων προϊόντων. Ενώ ο τρόπος που παρακολουθούνται και υπολογίζονται οι αναλώσεις των υλικών, αποτελούν δευτερεύοντα κριτήρια.

3.3 Βασικές έννοιες

Στο ΕΓΛΣ (§ 2.2.200 και § 2.2.205) προσδιορίζονται οι ακόλουθες βασικές έννοιες έτσι ώστε να μην προκαλείται σύγχυση σχετικά με το περιεχόμενό τους:

- *Τιμή Κτήσης* είναι η τιμολογιακή αξία αγοράς αποθεμάτων, αυξημένη με τα ειδικά έξοδα αγοράς και μειωμένη με τις εκπτώσεις (άμεσο κόστος αγοράς).
  - *Τιμολογιακή Αξία* είναι η αξία αγοράς που αναφέρεται στα τιμολόγια, μειωμένη κατά τις εκπτώσεις που κάθε φορά χορηγούνται από τους προμηθευτές και απαλλαγμένη από τους φόρους και τα τέλη που δε βαρύνουν, τελικά, την οικονομική μονάδα.
  - *Ειδικά έξοδα αγοράς* είναι τα άμεσα έξοδα αγοράς που γίνονται μέχρι την παραλαβή και αποθήκευση του αγαθού και ιδιαίτερα οι δασμοί και λοιποί φόροι - τέλη εισαγωγής, καθώς και τα έξοδα μεταφοράς και παραλαβής των σχετικών ειδών.
- *Τρέχουσα τιμή αγοράς* είναι η τιμή αντικατάστασης του συγκεκριμένου αποθέματος, δηλαδή η τιμή στην οποία η οικονομική μονάδα έχει τη δυνατότητα να προμηθευτεί το αγαθό, κατά την ημέρα συντάξεως της απογραφής από τη συνήθη αγορά, με τους συνήθεις όρους και κάτω από κανονικές συνθήκες, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη περιπτωσιακά και προσωπικά γεγονότα που προκαλούν αδικαιολόγητες διακυμάνσεις των τιμών. Η τρέχουσα τιμή αγοράς διαμορφώνεται με το συνυπολογισμό όλων των στοιχείων του κόστους κτήσεως.
- *Ιστορικό κόστος παραγωγής* είναι το άμεσο κόστος αγοράς (η τιμή κτήσεως) των πρώτων υλών και των διαφόρων υλικών που χρησιμοποιήθηκαν στην παραγωγή των αγαθών, προσαυξημένο με αναλογία γενικών (έμμεσων) εξόδων καθώς και με τα άμεσα και έμμεσα έξοδα παραγωγής (κόστος κατεργασίας), που δαπανήθηκαν για τα παραγόμενα αγαθά στη θέση και κατάσταση που βρίσκονται κατά την απογραφή.
- *Καθαρή πραγματοποιήσιμη αξία* είναι η τιμή πώλησεως του αποθέματος, στην οποία υπολογίζεται ότι θα πουληθεί κάτω από συνθήκες ομαλής πορείας των εργασιών της οικονομικής μονάδας, μειωμένη με το κόστος ολοκλήρωσεως της επεξεργασίας (όταν πρόκειται για ημιτελή αποθέματα ή αποθέματα που βρίσκονται στο στάδιο της κατεργασίας) και με τα έξοδα που υπολογίζονται ότι θα πραγματοποιηθούν για την επίτευξη της πώλησης.

- *Συμπαράγωγα* είναι τα προϊόντα που παράγονται από την επεξεργασία της ίδιας πρώτης ύλης κατά τη διάρκεια της ίδιας παραγωγικής διαδικασίας.
- *Ελαττωματικά* είναι τα προϊόντα τα οποία, εξαιτίας ελαττωματικής παραγωγής ή κατασκευής, διαφέρουν από τα λοιπά κανονικά προϊόντα και πωλούνται με το χαρακτηρισμό του ελαττωματικού σε τιμή κατώτερη της κανονικής.
- *Υπολείμματα* είναι τα υλικά κατάλοιπα της παραγωγικής διαδικασίας κατά κανόνα άχρηστα. Τα υπολείμματα, όταν είναι άχρηστα απορρίπτονται, αντιπροσωπεύουν μέρος της βιομηχανικής απώλειας. Στην κατηγορία των υπολειμμάτων εντάσσονται και τα ακατάλληλα για βιομηχανοποίηση ή κανονική αξιοποίηση διάφορα υλικά ή έτοιμα ή ημιτελή προϊόντα (§ 2.2.200)
- *Υποπροϊόντα* είναι τα υλικά αγαθά (προϊόντα) που παράγονται μαζί με τα κύρια προϊόντα, σε διάφορα στάδια της παραγωγικής διαδικασίας, από τις ίδιες πρώτες ύλες. Τα υποπροϊόντα επαναχρησιμοποιούνται από την οικονομική μονάδα ή πωλούνται αυτούσια (§ 2.2.200).

3.4 Αναλυτικός προσδιορισμός των τιμών που εφαρμόζονται για την αποτίμηση των αποθεμάτων⁶

3.4.1 Τρέχουσα Τιμή Αγοράς

Όπως ήδη αναφέρθηκε, σύμφωνα με το ΕΓΛΣ, τρέχουσα τιμή ενός συγκεκριμένου αποθέματος είναι η τιμή στην οποία η επιχείρηση έχει τη δυνατότητα να προμηθευτεί το αγαθό, κατά την ημέρα συντάξεως της απογραφής από τη συνήθη αγορά, με συνήθεις όρους και κάτω από κανονικές συνθήκες. Η τρέχουσα τιμή αγοράς διαμορφώνεται με τον συνυπολογισμό όλων των στοιχείων του κόστους κτήσης. Δεν λαμβάνονται υπόψη περιπτώσιακά και προσωπικά γεγονότα που προκαλούν αδικαιολόγητες διακυμάνσεις των τιμών.

Σαν τρέχουσα τιμή στην περίπτωση που η οικονομική μονάδα παράγει η ίδια τα αποθέματα της, μπορεί να θεωρηθεί και η τρέχουσα τιμή αναπαραγωγής των ιδιοπαραγόμενων αποθεμάτων. Η τιμή αυτή αποτελείται από το άθροισμα των εξόδων παραγωγής τους, στις τρέχουσες τιμές τους. Συνεπώς τρέχουσα τιμή αναπαραγωγής είναι το συνολικό κόστος με το οποίο επιβαρύνεται η επιχείρηση για την επίτευξη της

⁶ Καραγιάννης et al 2006, Πομόνης 2004, Παπαδέας 2010, ΕΓΛΣ 1987, Κοντάκος 2006

παραγωγής των ιδιοπαραγόμενων αποθεμάτων της, την ημέρα συντάξεως της απογραφής. Ουσιαστικά, όταν η αποτίμηση των αποθεμάτων γίνεται σύμφωνα με την τρέχουσα τιμή αναπαραγωγής, παίρνουμε το κόστος παραγωγής του τελευταίου μήνα της τρέχουσας χρήσης ή του πρώτου της επόμενης.

Ο προσδιορισμός της τρέχουσας τιμής μπορεί να γίνει ακολουθώντας τις εξής βάσεις:

- Τη βάση της αγοράς ή της αντικατάστασης, η οποία εφαρμόζεται για τα εμπορεύματα και τα υλικά που αγοράζει η επιχείρηση. Κάτω από κανονικές συνθήκες, τρέχουσα τιμή αγοράς μίας μονάδας ενός αγαθού είναι αυτή που υπερισχύει στην αγορά από την οποία το προμηθεύεται η επιχείρηση (ισχύει για κάθε αγαθό χωριστά), κατά την ημέρα σύνταξης της απογραφής. Η αντικατάσταση δεν αφορά μόνο την στενή έννοια της αγοράς ενός αγαθού, αλλά συμπεριλαμβάνει και τα ειδικά έξοδα της αγοράς αυτής.
- Τη βάση της αναπαραγωγής που χρησιμοποιείται για τα παραγόμενα προϊόντα και τα προϊόντα που βρίσκονται υπό κατεργασία. Σ' αυτήν την περίπτωση, όπως αναφέραμε και παραπάνω η τρέχουσα τιμή ισούται από το κόστος παραγωγής. Δηλαδή αποτελείται από το τρέχον κόστος των υλικών που χρησιμοποιήθηκαν, της άμεσης εργασίας και των γενικών βιομηχανικών εξόδων που δημιουργήθηκαν από την διαδικασία της παραγωγής.
- Τη βάση της πραγματοποιήσεως (ρευστοποιήσεως) που χρησιμοποιείται στις περιπτώσεις αποτίμησης κάποιων παλιών αγαθών που είναι δύσκολο να προσδιοριστεί η τρέχουσα τιμή αγοράς τους. Τέτοια αγαθά είναι για παράδειγμα τα παλιά και απαξιωμένα ή αυτά που επανακτήθηκαν από κατασχέσεις, εφόσον οι αγοραστές δεν κατέβαλαν το αντίτιμο πώληση κ.λπ. Έτσι σαν πραγματοποιήσιμη αξία παίρνουμε την προσδοκώμενη τιμή πώλησης μειωμένη με τα έξοδα που επιβαρύνουν την πώληση και με ένα λογικό κέρδος.

Για τον υπολογισμό της τρέχουσας αξίας κατά την ημερομηνία κλεισίματος του ισολογισμού, πρέπει να εφαρμόζονται τα παρακάτω:

- Η καθαρή πραγματοποιήσιμη αξία ή καθαρή πραγματοποιήσιμη αξία θεωρείται το ανώτατο όριο που μπορεί να φτάσει η τρέχουσα τιμή. Δηλαδή η αξία που υπολογίζεται ως τιμή πώλησης σύμφωνα με την συνηθισμένη πορεία της

οικονομικής μονάδας, μειωμένη με το καθορισμένο κόστος συμπλήρωσης και διάθεσης, είναι αυτή η αξία που δεν πρέπει να υπερβαίνει η τρέχουσα αξία.

- Η τρέχουσα τιμή δεν πρέπει να είναι μικρότερη από την καθαρή πραγματοποιήσιμη αξία μειωμένη με μία έκπτωση για ένα πλησιέστερο προς το κανονικό περιθώριο κέρδους. Επομένως, η τιμή αυτή είναι το κατώτατο όριο με βάση το οποίο μπορεί να προσδιοριστεί η τρέχουσα τιμή.
- Σε περίπτωση που δεν μπορεί να καθοριστεί η τρέχουσα τιμή, τότε επιλέγεται η καθαρή πραγματοποιήσιμη αξία για τον προσδιορισμό της αξίας.

3.4.2 Τιμή Κτήσεως

Κατά το Ε.Γ.Λ.Σ “τιμή κτήσεως είναι η τιμολογιακή αξία⁷ αγοράς των αποθεμάτων αυξημένη με τα ειδικά έξοδα αγοράς και μειωμένη με τις εκπτώσεις (άμεσο κόστος αγοράς)”.

Στην αξία κτήσεως των αγοραζόμενων αποθεμάτων δεν περιλαμβάνονται:

- Τα γενικά έξοδα αγορών
- Το συνεπαγόμενο κόστος (έξοδα αποθήκευσης, έξοδα διακινήσεως, ασφάλιστρα περιόδου αποθήκευσης, τόκος του απασχολούμενου κεφαλαίου επί των αποθεμάτων, τυχόν μείωση της αξίας του αποθέματος)
- Τα έξοδα αποθέσεως στις Γενικές Αποθήκες
- Τα έξοδα αποστολής εμπορευμάτων σε τρίτους
- Τα έξοδα αποστολής υλικών σε υποκαταστήματα
- Τα γενικά έξοδα διαχειρίσεως, τα γενικά έξοδα διαθέσεως καθώς και τα έξοδα χρηματοδοτήσεως.

3.4.3 Ιστορικό κόστος παραγωγής

Ιστορικό κόστος ή τιμή κόστους παραγωγής, σύμφωνα με το ΕΓΛΣ (§ 2.2.205 , περίπτωση 9), είναι το άμεσο κόστος αγοράς (ή τιμή κτήσεως) των πρώτων υλών και των διάφορων υλών που χρησιμοποίησε η οικονομική μονάδα για την παραγωγή των αγαθών, προσαυξημένο με τα γενικά (έμμεσα) έξοδα και τα άμεσα και έμμεσα έξοδα παραγωγής (κόστος κατεργασίας) που πραγματοποιήθηκαν για να φτάσουν τα αγαθά

---

⁷ Η τιμολογιακή αξία είναι η “αξία που αναγράφεται στα τιμολόγια αγοράς, μειωμένη κατά τις ενδεχόμενες εκπτώσεις που χορηγούνται από τους προμηθευτές και απαλλαγμένη από τα ποσά των φόρων και των τελών τα οποία δεν βαρύνουν τελικά την οικονομική μονάδα”.

στην μορφή και κατάσταση που βρίσκονται την ημέρα της απογραφής. Δηλαδή το ιστορικό κόστος αποτελείται από την τιμή αγοράς, αυξημένα με τα ειδικά έξοδα και ένα μέρος των γενικών εξόδων.

Ειδικά έξοδα είναι αυτά που γίνονται για κάθε εμπόρευμα ξεχωριστά, όπως είναι τα μεταφορικά, τα φορτωτικά, οι δασμοί κ.λπ. Ενώ γενικά έξοδα είναι αυτά που γίνονται για όλα ανεξαιρέτως τα εμπορεύματα όπως για παράδειγμα οι μισθοί, τα ενοίκια, ο φωτισμός, η θέρμανση κ.λπ. Ένα μέρος των εξόδων αυτών πρέπει να επιβαρύνει την αγορά του κάθε εμπορεύματος για να προσδιοριστεί το ιστορικό κόστος του.

Ο υπολογισμός του ιστορικού κόστους παραγωγής γίνεται με μία από τις μεθόδους που χρησιμοποιούνται και για τον προσδιορισμό της τιμής κτήσεως που θα αναφερθούν εκτενέστερα στη συνέχεια. Ο τρόπος που θα χρησιμοποιηθεί εξαρτάται από την επιχείρηση, μπορεί να γίνει είτε σύμφωνα με τον τρόπο που περιγράφεται στο ΕΓΛΣ είτε με άλλο τρόπο εσωλογιστικά ή εξωλογιστικά, αρκεί να εφαρμόζεται με συνέπεια.

3.4.4 Πρότυπο κόστος

Πρότυπη τιμή είναι εκείνη στην οποία αναμένεται να αποκτηθεί το συγκεκριμένο στοιχείο του κόστους. Για τον προσδιορισμό της λαμβάνονται υπόψη οι συνθήκες που προβλέπονται να ισχύουν στην αγορά κατά τη διάρκεια της προϋπολογιστικής περιόδου, τα αρχικά αποθέματα, οι συμφωνίες που έχουν γίνει με προμηθευτές αγαθών και υπηρεσιών, τα μέσα και οι δυνατότητες επηρεασμού των τιμών αγοράς των συγκεκριμένων υλικών ή υπηρεσιών που προβλέπεται να χρησιμοποιηθούν από την οικονομική μονάδα στην παραγωγή των επιμέρους προϊόντων κ.λπ.

Πρότυπο κόστος είναι ένα προσεκτικά προκαθορισμένο κόστος, που ο προσδιορισμός του γίνεται μετά από μετρήσεις και ακριβείς υπολογισμούς. Το πρότυπο κόστος βασίζεται κυρίως σε στοιχεία του παρελθόντος, επειδή ο προσδιορισμός του γίνεται πριν την πραγματοποίησή του. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο ένα καλά οργανωμένο αρχείο, που καλύπτει μία σημαντική χρονική περίοδο, εξασφαλίζει αξιόλογη πηγή για την κατάρτιση του πρότυπου κόστους. Παρά το γεγονός ότι υπολογίζεται πριν πραγματοποιηθεί, διαφοροποιείται από τις άλλες μορφές προκαθορισμένου κόστους στα εξής δύο βασικά σημεία:

- τα στοιχεία που το απαρτίζουν υπολογίζονται μετά από πειραματική επαλήθευση των ποσοτήτων που απαιτούνται για την παραγωγή μιας μονάδας προϊόντος.
- το σταθερό μέρος του ολικού κατά μονάδα πρότυπου κόστους υπολογίζεται με βάση τον πρότυπο βαθμό απασχολήσεως, ο οποίος δεν μεταβάλλεται για όλη την προϋπολογιστική περίοδο και τον μετράμε σε ώρες άμεσης εργασίας, μονάδες παραγωγής ή άλλες κατάλληλες μονάδες έργου.

Το πρότυπο κόστος μπορεί να αποτελέσει για τη διοίκηση της οικονομικής μονάδας, αποτελεσματικό μέσο ελέγχου του κόστους των διάφορων λειτουργιών της, καθώς και των ενδιάμεσων και τελικών φορέων κόστους. Ο έλεγχος γίνεται με τη σύγκριση του πραγματικού με το πρότυπο κόστος, τον προσδιορισμό των αποκλίσεων, την ανάλυσή τους και τη λήψη μέτρων για την εξουδετέρωση των αιτίων που προκαλούν τις αρνητικές διαφορές.

Εάν το πρότυπο κόστος θεωρηθεί ως πραγματοποιήσιμο και όχι σαν ιδεατό, τότε αυτό αποτελεί την κυριότερη σταθερή βάση για τον έλεγχο της κοστολογικής διαχείρισης. Οι διαφορές του πραγματικού (ιστορικού) από το πρότυπο κόστος είναι η απόδειξη του βαθμού υστερήσεως, επιτεύξεως ή υπερκαλύψεως του κοστολογικού στόχου που κάθε φορά ορίζει το σύστημα της πρότυπης κοστολόγησης.

Βασική αρχή του συστήματος της πρότυπης κοστολόγησης είναι η αρχή των εξαιρέσεων. Σύμφωνα με αυτήν την αρχή, απομονώνονται τα βασικότερα και περισσότερα σε αριθμό στοιχεία του κόστους. Τα στοιχεία αυτά παρακολουθούνται ξεχωριστά, ενώ τα υπόλοιπα στοιχεία κόστους παρακολουθούνται συγκεντρωμένα σαν ενιαίο σύνολο (ένα στοιχείο). Έτσι επιτυγχάνεται αποτελεσματικότερος έλεγχος του συνολικού κόστους με την ελάχιστη δυνατή προσπάθεια.

Με βάση την αρχή των εξαιρέσεων, τα στοιχεία του πρότυπου κέρδους χωρίζονται στις εξής τρεις κατηγορίες :

- *Τα Άμεσα Υλικά* που ενσωματώνονται άμεσα στο προϊόν που παράγεται, η μέτρησή τους γίνεται με ακρίβεια κατά την ανάλυσή τους και αναγνωρίζονται εύκολα στον τελικό φορέα κόστους. Τα άμεσα υλικά καλύπτουν ποσοστό του μεγαλύτερο του 50% του ολικού πρότυπου κόστους παραγωγής στην περίπτωση που η οικονομική μονάδα είναι εντάσεως πρώτων υλών.

- Η Άμεση Εργασία αναφέρεται μόνο στο κόστος του προσωπικού που απασχολεί άμεσα η παραγωγή του συγκεκριμένου προϊόντος. Ο τρόπος υπολογισμού της είναι εύκολος και επιβαρύνει το κόστος του τελικού φορέα χωρίς μερισμό. Στην περίπτωση που η οικονομική μονάδα είναι εντάσεως εργασίας, η άμεση εργασία καλύπτει ένα ποσοστό περίπου 50% στο ολικό κόστος παραγωγής.
- Γενικά Βιομηχανικά Έξοδα (Γ.Β.Ε.) περιλαμβάνουν όλα τα υπόλοιπα στοιχεία κόστους. Σε αυτά ενσωματώνονται η έμμεση εργασία, τα έμμεσα υλικά παραγωγής, οι αμοιβές τρίτων, οι παροχές τρίτων, οι φόροι και τα τέλη, τα διάφορα έξοδα, οι αποσβέσεις των εγκαταστάσεων κ.λπ. Τα Γ.Β.Ε. καλύπτουν πολύ σημαντικό ποσοστό του ολικού πρότυπου κόστους παραγωγής όταν η οικονομική μονάδα είναι εντάσεως κεφαλαίου. Το ποσοστό αυτό μπορεί να είναι μεγαλύτερο ακόμη και από την άμεση εργασία ή τα άμεσα υλικά. Υπάρχουν κάποιες ειδικές περιπτώσεις στοιχείων κόστους που ξεχωρίζονται από τα υπόλοιπα στοιχεία των Γ.Β.Ε. και αντιμετωπίζουν ειδική παρακολούθηση έτσι ώστε να γίνει πιο αποτελεσματική η παρακολούθηση και ευκολότερος ο έλεγχος τους. Τέτοια στοιχεία τα οποία αποτελούν σημαντικό ποσοστό του ολικού προτύπου κόστους είναι για παράδειγμα το νερό, το ηλεκτρικό ρεύμα στις βιομηχανίες παραγωγής πάγου και ψύχους, το ηλεκτρικό ρεύμα στις βιομηχανίες παραγωγής αλουμινίου κ.λπ.

Όπως ορίζει η παράγραφος 2.2.205 περίπτωση 5 του Π.Δ. 1123/1980, “Οι οικονομικές μονάδες που εφαρμόζουν σύστημα πρότυπης κοστολογήσεως έχουν την δυνατότητα να αποτιμούν τα αποθέματά τους στις τιμές του προτύπου κόστους, με την προϋπόθεση ότι οι αποκλίσεις, που ενδεχόμενα θα προκύψουν ανάμεσα στο ιστορικό και το πρότυπο κόστος, θα κατανέμονται στα απούλητα (μένοντα) και στα πουλημένα αποθέματά τους. Το ποσό των αποκλίσεων που αναλογεί στα απούλητα αποθέματα της απογραφής εμφανίζεται ιδιαίτερα”. Εφόσον ισχύει αυτή η προϋπόθεση, κατά τη μέθοδο του προτύπου κόστος τα αποθέματα αποτιμώνται στην τιμή του προτύπου κόστους. Πράγμα το οποίο ορίζεται από την περίπτωση 7ζ της ίδιας παραγράφου. Ο υπολογισμός της απόκλισης γίνεται από την εξής σχέση:

$\text{Πρότυπο Κόστος} - \text{Πραγματικό Κόστος} = \text{Απόκλιση}$
--

Ο προσδιορισμός των αποκλίσεων γίνεται πάντα σύμφωνα με το πρότυπο κόστος και όταν είναι θετικές (περίπτωση κέρδους), το πραγματικό κόστος είναι μικρότερο από το πρότυπο, ενώ όταν είναι αρνητικές (περίπτωση ζημίας), το πραγματικό κόστος

είναι μεγαλύτερο από το πρότυπο. Όταν όμως οι αποκλίσεις υπολογίζονται μόνο με βάση το συνολικό κόστος του προϊόντος ή του τμήματος, τα αποτελέσματα που παίρνουμε δεν εξυπηρετούν ιδιαίτερα τις απαιτήσεις της διοίκησης. Αυτό συμβαίνει γιατί με τις συνολικές αποκλίσεις δεν είναι εύκολο να προσδιοριστούν οι επιμέρους αιτίες που διαμορφώνουν τη φύση και το μέγεθος κάθε απόκλισης. Έτσι στην περίπτωση που η ολική απόκλιση του κόστους του τμήματος ή του προϊόντος προκύπτει από τον αλγεβρικό συμψηφισμό των επιμέρους αποκλίσεων των στοιχείων του πρότυπου και πραγματικού κόστους, μπορεί να μας δώσει τελείως διαφορετικά συμπεράσματα από τα πραγματικά.

Συνεπώς η αδυναμία αυτή μας οδηγεί στην ανάγκη ξεχωριστού προσδιορισμού των αποκλίσεων για κάθε ένα από τα τρία ή και περισσότερα στοιχεία του πρότυπου κόστους και μάλιστα να είναι διασπασμένος σε αποκλίσεις αποδόσεως και αποκλίσεις τιμών των στοιχείων αυτών.

3.5 Μέθοδοι αποτίμησης⁸

Σε μια ελεύθερη αγορά τόσο η τιμή αγοράς όσο και η τιμή ρευστοποίησης των αγαθών μπορούν να υπολογιστούν σχετικά εύκολα. Με βάση όσα έχουν εκτεθεί προηγουμένως, προκύπτει δυσκολία στον προσδιορισμό τόσο της τιμής κτήσεως όσο και του ιστορικού κόστους παραγωγής. Η αιτία είναι ότι μέσα στη χρήση υπάρχουν διάφορες παρτίδες παραγωγής και αντίστοιχα διάφορες παρτίδες αγορών σε πρώτες και βοηθητικές ύλες που συνήθως έχουν αγοραστεί με διαφορετικές τιμές

Στη συνέχεια παρουσιάζονται μερικές από τις παραδεκτές μεθόδους που είναι στην ευχέρεια του οργανισμού να ακολουθήσει ώστε να ανταποκριθεί με επάρκεια σ' αυτή την ανάγκη. Βέβαια μπορεί να ακολουθήσει οποιαδήποτε παραδεκτή μέθοδος αρκεί να το κάνει με διαχρονική συνέπεια έτσι ώστε να μπορούν να παράγονται συγκρίσιμα αποτελέσματα.

Γενικά οι μέθοδοι αποτίμησης αποθεμάτων μπορούν να διακριθούν στις εξής κατηγορίες: μέθοδοι που βασίζονται στο κόστος κτήσης, μέθοδοι που απομακρύνονται από το κόστος κτήσης και μέθοδοι εκτίμησης της αξίας αποθεμάτων. Αναλυτικά η κάθε κατηγορία περιλαμβάνει:

---

⁸ Warren et al 2011, Κοντάκος 2006, Aiello 2008, Πομόνης 2004, Πομόνης 2009, Alexander-Nobes 2010, Elliot & Elliot 2011, ΕΓΛΣ 1987, Πρωτοψάλτης 2008

Μέθοδοι που βασίζονται στο κόστος κτήσης:

1. Η μέθοδος του μέσου κόστους (average cost)
  - Η μέθοδος του μέσου σταθμικού κόστους (weighted cost)
  - Η μέθοδος του κυκλοφοριακού μέσου όρου ή των διαδοχικών υπολοίπων
2. Η μέθοδος πρώτη εισαγωγή – πρώτη εξαγωγή (F.I.F.O.)
3. Η μέθοδος τελευταία εισαγωγή – πρώτη εξαγωγή (L.I.F.O.)
4. Η μέθοδος επόμενη εισαγωγή – πρώτη εξαγωγή (N.I.F.O.)
5. Η μέθοδος του εξατομικευμένου κόστους
6. Η μέθοδος του μεταβλητού ή άμεσου κόστους
7. Η μέθοδος του βασικού αποθέματος

Μέθοδοι απομακρυσμένες από το κόστος κτήσης:

8. Η μέθοδος της χαμηλότερης τιμής μεταξύ κόστους κτήσης και τρέχουσας τιμής
9. Η μέθοδος αποτίμησης στην τιμή πώλησης
10. Μέθοδοι αποτίμησης των κατασκευαζόμενων έργων

Μέθοδοι εκτίμησης της αξίας των αποθεμάτων:

11. Η μέθοδος του περιθωρίου μικτού κέρδους
12. Η μέθοδος αποτίμησης στις τιμές λιανικών πωλήσεων

Πρέπει να σημειωθεί ότι η φυσική ροή των αγαθών σε μια επιχείρηση δεν συσχετίζεται με τη ροή του κόστους. Σχεδόν σε όλες τις περιπτώσεις η φυσική ροή είναι FIFO καθώς η επιχείρηση δεν επιθυμεί να κατέχει παλαιότερα αγαθά, ανεξάρτητα από τη φύση του αποθέματος. Η υπόθεση της ροής του κόστους σχετίζεται μόνο με την αποτίμηση των αποθεμάτων.

3.5.1 Μέσο κόστος (average cost)

Αυτή η μέθοδος χωρίζεται σε δύο διαφορετικούς τρόπους εφαρμογής, το μέσο σταθμικό κόστος και τον κυκλοφοριακό μέσο όρο ανάλογα με το αν η οικονομική μονάδα εφαρμόζει περιοδική ή διαρκή απογραφή.

3.5.1.1 Μεσοσταθμικό κόστος (weighted cost)

Η υπόθεση αυτή κοστολογεί τις μονάδες που πωλήθηκαν και αυτές που ευρίσκονται στο τελικό απόθεμα στο μέσο σταθμικό κόστος όλων των μονάδων που είναι διαθέσιμες προς πώληση. Η υπόθεση του μέσου σταθμικού κόστους χρησιμοποιείται για πρακτικούς λόγους χωρίς να υπάρχει κάποιο θεωρητικό επιχείρημα υπέρ της. Η εφαρμογή της υπόθεσης του Μ.Σ.Κ. θεωρείται απλή, δεν απαιτεί να υπάρχει ταυτόχρονη παρακολούθηση της φυσικής ροής των αποθεμάτων και δεν επιτρέπει τον επηρεασμό των αποτελεσμάτων χρήσης.

Σύμφωνα με τη μέθοδο αυτή (weighted average method), η μέση σταθμική τιμή κτήσης βρίσκεται ως εξής:

$$\frac{\text{Αξία αποθέματος έναρξης περιόδου} + \text{Αξία αγορών στη τιμή κτήσεως}}{\text{Ποσότητα αποθέματος έναρξης} + \text{Ποσότητα που αγοράστηκε στην περίοδο}}$$

Το αποτέλεσμα που θα πάρουμε, είναι το μέσο σταθμικό κόστος μονάδας, με το οποίο στην συνέχεια πολλαπλασιάζουμε την ποσότητα του αποθέματος τέλους χρήσεως και για να βρούμε το ποσό που κόστισε κατά μέσο όρο η μια μονάδα.

Με αυτόν τον τρόπο προσδιορίζεται η μέση σταθμική τιμή μονάδας, η οποία χρησιμοποιείται για την αποτίμηση των αποθεμάτων λήξεως. Ακόμα, μειώνει τις επιπτώσεις των διακυμάνσεων των τιμών στο κόστος. Σε μια αγορά που οι τιμές ακολουθούν αύξουσα πορεία, το μέσο κόστος είναι μικρότερο από το τρέχον κόστος. Αντίθετα, στην αγορά που οι τιμές ακολουθούν φθίνουσα πορεία, το μέσο κόστος είναι υψηλότερο από το τρέχον.

Αυτή η μέθοδος είναι η κατάλληλη για να εφαρμοστεί σε επιχειρήσεις που χρησιμοποιούν το σύστημα της περιοδικής απογραφής αποθεμάτων. Το σύστημα αυτό έχει τα εξής πλεονεκτήματα:

- Επιτρέπει στις επιχειρήσεις να προσδιορίζουν τα αποθέματα και το κόστος πωληθέντων στο τέλος του έτους χωρίς να καταγράφουν την επίδραση στα αποθέματα κάθε πώλησης και αγοράς που έγινε κατά τη διάρκεια του έτους.
- Δεν απαιτεί ηλεκτρονικούς υπολογιστές και η εφαρμογή του είναι σχετικά απλή.

Στο τέλος της χρήσεως λοιπόν, που προσδιορίζεται το μέσο σταθμικό κόστος απογράφονται τα μένοντα και προσδιορίζεται η αξία τους και το κόστος των πωλημένων.

Από την άλλη, είναι ακατάλληλη στην περίπτωση που οι επιχειρήσεις εφαρμόζουν το σύστημα της διαρκούς απογραφής. Αυτό συμβαίνει, επειδή το μέσο σταθμικό κόστος δεν γίνεται να υπολογιστεί πριν από την τελευταία αγορά της περιόδου, συνεπώς οι πωλήσεις και τα υπόλοιπα των αποθεμάτων (μένοντα), παρακολουθούνται κατά τη διάρκεια της περιόδου μόνο κατά ποσότητα.

Το αν αναφερόμαστε και χρησιμοποιούμε μέσο ετήσιο σταθμικό κόστος ή μέσο μηνιαίο ή τριμηνιαίο σταθμικό κόστος, εξαρτάται από την περίοδο σταθμίσεως, που μπορεί να είναι ετήσια (δηλαδή αφορά ολόκληρη τη χρήση) ή μικρότερη του έτους (μηνιαία αλλά και τριμηνιαία) αντίστοιχα.

Οι λογιστές την προτιμούν και χρησιμοποιείται ευρύτατα στην πράξη, γιατί έχει εύκολη εφαρμογή, προσδιορίζει αντικειμενικά το κόστος κάθε μονάδας, εφόσον απαλλάσσεται από τα περιθώρια υποκειμενικών χειρισμών και ελαχιστοποιεί τις επιδράσεις των υπερβολικών τιμών στην αγορά.

3.5.1.2 Κυκλοφοριακός μέσος όρος ή διαδοχικά υπόλοιπα.

Με τη μέθοδο αυτή, μετά από κάθε εισαγωγή, καθορίζεται η μέση τιμή κτήσης με την ακόλουθη σχέση:

$$\frac{\text{Αξία προηγ.υπολοίπου} + \text{Αξία νέας αγοράς στη τιμή κτήσης}}{\text{Ποσότητα προηγ.υπολοίπου} + \text{Ποσότητα νέας αγοράς}}$$

Οι εξαγωγές καταχωρούνται στη πίστωση με τη τιμή πώλησης ενώ παράλληλα αφαιρούνται από τη χρέωση με τη τιμή κόστους. Η μέθοδος αυτή χρησιμοποιείται ευρύτατα από τις επιχειρήσεις που έχουν μηχανογραφημένες τις λογιστικές εργασίες τους.

3.5.2 Πρώτου εισερχομένου, πρώτου εξερχόμενου (F.I.F.O.)

Για το μεγαλύτερο πλήθος των επιχειρήσεων είναι από μη πρακτικό έως αδύνατο να παρακολουθήσουν το κάθε αγαθό ξεχωριστά τόσο ως παραγωγή (ή αγορά) όσο και ως πώληση. Για το λόγο αυτό είναι απαραίτητο να γίνει κάποια υπόθεση για τη ροή του κόστους. Μία τέτοια υπόθεση είναι η μέθοδος FIFO όπου υποτίθεται ότι πωλούνται πρώτα τα είδη που έχουν παραμείνει στην αποθήκη τον περισσότερο χρόνο

(δηλαδή μπήκαν πρώτα) και επομένως αυτά που μένουν θεωρούνται ότι είναι αυτά που αγοράστηκαν (ή παράχθηκαν) τελευταία.

Σύμφωνα με αυτή τη μέθοδο τα πρώτα εισελθόντα εμπορεύματα παρέχουν τις τιμές για την κοστολόγηση των πωληθεισών (αναλωθεισών) μονάδων και το τελικό απόθεμα κοστολογείται με τις τιμές των πιο πρόσφατων αγορών.

Η FIFO έχει το πλεονέκτημα ότι η ροή του κόστους συχνά συμφωνεί με τη φυσική ροή των αποθεμάτων. Ένα επιπλέον πλεονέκτημα είναι ότι το τελικό απόθεμα αποτιμάται στο κόστος των τελευταίων αγορών, το οποίο προσεγγίζει το τρέχον κόστος των αποθεμάτων, ιδιαίτερα όταν τα αποθέματα έχουν υψηλή κυκλοφοριακή ταχύτητα. Μειονέκτημα της FIFO είναι ότι με τα τρέχοντα έσοδα δεν συσχετίζονται τα τρέχοντα κόστη, αλλά τα παλαιά κόστη από το αρχικό απόθεμα και τις πρώτες αγορές.

3.5.3 Τελευταία εισαγωγή - πρώτη εξαγωγή (L.I.F.O.)

Με τη LIFO, τα εμπορεύματα που εισέρχονται τελευταία παρέχουν τα κόστη προκειμένου να κοστολογηθούν οι πωληθείσες μονάδες, ενώ το τελικό απόθεμα κοστολογείται με τις τιμές του αρχικού αποθέματος και των αρχικών αγορών.

Χρησιμοποιώντας τη LIFO η διοίκηση μιας επιχείρησης μπορεί εύκολα σε περιόδους πληθωρισμού, επηρεάζοντας (αυξάνοντας ή μειώνοντας) τις αγορές, να επηρεάσει (μειώσει ή αυξήσει) τα αποτελέσματα της χρήσης. Οι δυνατότητες επηρεασμού των αποτελεσμάτων με τη χρήση της LIFO και το γεγονός ότι η φυσική ροή των μονάδων από τα αποθέματα προς το κόστος πωληθέντων δεν γίνεται με σειρά LIFO αποτέλεσαν τους κυριότερους λόγους που το ΔΛΠ 2 θεωρεί τη LIFO δεν είναι πλέον παραδεκτή μέθοδος αποτίμησης για τον υπολογισμό του κόστους πωληθέντων. Η LIFO, βέβαια, έχει το πλεονέκτημα ότι επιτρέπει την καλύτερη δυνατή συσχέτιση των εσόδων με τα πλέον πρόσφατα κόστη αγοράς αποθεμάτων.

3.5.4 Επόμενη εισαγωγή - πρώτη εξαγωγή (N.I.F.O.)

Με τη συγκεκριμένη μέθοδο, η αποτίμηση ενός συγκεκριμένου αγαθού βασίζεται στο κόστος αντικατάστασής και όχι στο αρχικό κόστος του. Με τη μέθοδο αυτή το περιθώριο κέρδους εμφανίζεται μειωμένο σε περιόδους αύξησης των τιμών. Πρέπει να σημειωθεί ότι η συγκεκριμένη μέθοδος δεν είναι παραδεκτή καθώς παραβιάζει την

αρχή που λέει ότι τα αγαθά και οι υπηρεσίες πρέπει να καταχωρούνται στο αρχικό κόστος τους και όχι στις τρέχουσες τιμές αγοράς. Παρότι δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την δημιουργία των χρηματοοικονομικών καταστάσεων, είναι χρήσιμη για τη λήψη αποφάσεων όπως πχ για τον προσδιορισμό των τιμών πώλησης, ειδικά σε περιόδους πληθωρισμού.

3.5.5 Βασικού αποθέματος

Με τη μέθοδο αυτή τα αποθέματα στο τέλος τη χρήσης διακρίνονται σε δύο μέρη: το ελάχιστο ή βασικό ή φυσιολογικό απόθεμα (στοκ ασφαλείας) και αυτό που είναι πάνω από αυτό (υπεραπόθεμα).

Το βασικό απόθεμα πρέπει να διατηρείται σε μόνιμη βάση για την εξασφάλιση της ομαλής λειτουργίας της επιχείρησης. Γι' αυτό το βασικό απόθεμα μοιάζει με πάγιο στοιχείο και ως προς την ποσότητα και ως προς την αξία. Με την αποτίμηση του βασικού αποθέματος στη σταθερή αξία κτήσης του αποφεύγεται ο επηρεασμός των αποτελεσμάτων της χρήσης με κέρδη ή ζημιές από την αποτίμηση των αποθεμάτων που έχει στη κυριότητα της η επιχείρηση.

Τιμή κτήσης του βασικού αποθέματος θεωρείται η αρχική αξία κτήσεως του και η τιμή κτήσεως του υπεραποθέματος είναι αυτή που βρίσκεται με μια από τις τρεις βασικές μεθόδους. Όταν η διαφορά των ποσοτήτων μεταξύ των δύο κατηγοριών αποθεμάτων δεν είναι σημαντική από χρήση σε χρήση, τότε μπορεί ολόκληρη η ποσότητα να χαρακτηριστεί ως βασικό απόθεμα και να αποτιμηθεί ανάλογα.

Σύμφωνα με το ΕΓΛΣ οι επιχειρήσεις πρέπει να διαχωρίσουν τα αποθέματα τέλους χρήσης σε βασικό απόθεμα και σε υπεραπόθεμα με δική τους ευθύνη. Κριτήριο για το προσδιορισμό του βασικού αποθέματος (στοκ ασφαλείας) θεωρείται η ελάχιστη ποσότητα του αποθέματος που είναι απαραίτητη για την ομαλή διεξαγωγή της συνήθους δραστηριότητας της επιχειρήσεως κάτω από συνήθεις και ομαλές συνθήκες. Το κριτήριο αυτό, πρέπει να βασίζεται στα δεδομένα της επιχείρησης (π.χ. με βάση τον αριθμοδείκτη κυκλοφοριακής ταχύτητας).

3.5.6 Εξατομικευμένου κόστους (specific identification)

Σύμφωνα με τη μέθοδο αυτή τα αποθέματα παρακολουθούνται όχι μόνο κατά είδος αλλά και κατά συγκεκριμένες παρτίδες αγοράς ή παραγωγής, κάτι που προβλέπεται και από το ΕΓΛΣ. Έτσι οι παρτίδες αυτές έχουν αυτοτέλεια κόστους καθώς η κάθε μονάδα που πωλείται μπορεί να συνδεθεί με μια συγκεκριμένη αγορά. Εφαρμόζεται κατά την αποτίμηση αγαθών που δεν μπορούν να αντικατασταθούν μεταξύ τους καθώς και στη παραγωγή εξατομικευμένων προϊόντων. Η μέθοδος αυτή δεν είναι πρακτικά εφαρμόσιμη παρά μόνο στις περιπτώσεις που η κάθε μονάδα του αποθέματος μπορεί να αναγνωριστεί ατομικά. Τέτοιες περιπτώσεις είναι αυτές των αυτοκινήτων όπου το κάθε αυτοκίνητο έχει μοναδικό σειριακό αριθμό. Έτσι είναι γνωστά τα επιμέρους εξαρτήματα που χρησιμοποιήθηκαν για την κατασκευή του και σε περίπτωση που προκύψει πρόβλημα είναι ευκολότερος ο εντοπισμός των μονάδων που επηρεάζονται (πχ ανακλήσεις για αντικατάσταση εξαρτημάτων). Παρόμοιες περιπτώσεις είναι αυτές της αεροπορικής βιομηχανίας, των κοσμηματοπωλείων, των εμπόρων έργων τέχνης.

3.5.7 Μεταβλητού ή άμεσου κόστους (Variable or Direct Method)

Η μέθοδος που είναι γνωστή ως μέθοδος του μεταβλητού ή άμεσου κόστους, προτείνει την ιδέα της αποτίμησης του αποθέματος στο μεταβλητό κόστος και την ένταξη του σταθερού κόστους στα περιοδικά κόστη. Η πρακτική της ένταξης του σταθερού κόστους στο απόθεμα είναι γνωστή ως αποσβεστική κοστολόγηση (absorption costing). Αυτή μπορεί να είναι παραπλανητική μερικές φορές και ενδέχεται να οδηγήσει μια επιχείρηση να παράγει σε πλήρη δυνατότητα ενώ δεν υπάρχει η αντίστοιχη ζήτηση από τους πελάτες της καθώς το απόθεμα απορροφά τα σταθερά έξοδα καθώς βασίζεται στην ιδέα «όσο περισσότερο παράγουμε τόσο περισσότερα σταθερά κόστη θα καλύψουμε». Παρότι η μέθοδος φαίνεται να είναι χρήσιμη ως εργαλείο χρηματοοικονομικής ανάλυσης για τον έλεγχο του κόστους και το προγραμματισμό της παραγωγής, δεν είναι βέβαιο ότι αποτελεί και παραδεγμένη μέθοδο αποτίμησης.

3.5.8 Πρότυπου κόστους (standard cost)

Με τη τεχνική του πρότυπου κόστους, επιλέγεται μία μοναδική (πρότυπη) τιμή για κάθε είδος στο απόθεμα, συνήθως για μια περίοδο ενός έτους. Το πρότυπο αυτό στη-

ρίζεται σε τόσο σε κάποιο μέσο όρο του παρελθόντος όσο και σε εκτίμηση του μελλοντικού κόστους. Η επιχείρηση στη συνέχεια συγκρίνει το πρότυπο κόστος με τα πραγματοποιηθέντα κόστη και καταχωρεί τη διαφορά σαν απόκλιση του αποθέματος από το πρότυπο. Οι επιχειρήσεις που εφαρμόζουν το σύστημα πρότυπης κοστολόγησης μπορούν να αποτιμούν τα αποθέματα τους σε τιμές πρότυπου κόστους με την προϋπόθεση ότι οι αποκλίσεις που θα προκύψουν από την διαφορά μεταξύ ιστορικού και πρότυπου κόστους, θα κατανεμηθούν αναλογικά στα αδιάθετα και στα αποθέματα που έχουν πουληθεί ή αναλωθεί. Το πρότυπο κόστος προσδιορίζεται από τις αναλώσεις των ποσοτήτων και αξιών των άμεσων υλικών, της άμεσης εργασίας και των γενικών βιομηχανικών εξόδων. Είναι το ιδεατό ή προϋπολογισμένο κόστος, που έχει απαλλαχθεί από τις απώλειες και τα έξοδα που γίνονται χωρίς λόγο και οφείλονται σε αναποτελεσματικότητες ή σε μη φυσιολογικές συνθήκες.

Θεωρείται ότι αποτελεί τη καλύτερη μέθοδο για τις βιομηχανίες, απαιτώντας ωστόσο ιδιαίτερη οργάνωση, εξειδίκευση του προσωπικού και εσωλογιστική κοστολόγηση.

3.5.9 Τρέχουσας τιμής (replacement cost)

Με τη μέθοδο αυτή το απόθεμα αποτιμάται στο τρέχον κόστος του είδους (πχ στο κόστος που θα έχει η επιχείρηση για να το αντικαταστήσει τη τρέχουσα χρονική στιγμή – replacement cost) και όχι στο πραγματικό κόστος του χρόνου που αποκτήθηκε ή κατασκευάστηκε. Πρόκειται για μια ελκυστική ιδέα καθώς η αποτίμηση θα μπορούσε να θεωρηθεί ως το κόστος στο οποίο ένα παρόμοιο είδος μπορεί να αποκτηθεί τη συγκεκριμένη στιγμή. Το πρόβλημα που προκύπτει είναι το πώς προκύπτει ένα «αξιόπιστο» κέρδος για την αξιολόγηση των οικονομικών και λοιπών επιδόσεων. Έντονες διακυμάνσεις στα κέρδη μπορούν να συμβούν μόνο και μόνο εξ αιτίας παραγόντων όπως η χρονική περίοδος του έτους, οι ιδιοτροπίες του παγκόσμιου κλιματικού συστήματος ή η χειραγώγηση των δυνάμεων της αγοράς. Χαρακτηριστικό⁹ είναι το παράδειγμα των τιμών του πετρελαίου. Όταν ξεκίνησε η Κρίση στο Κόλπο το 1990, η τιμή του πετρελαίου ήταν \$13 το βαρέλι. Σε πολύ σύντομο χρονικό διάστημα έφτασε τα \$29. Αν οι εταιρείες χρησιμοποιούσαν το κόστος αντικατάστασης θα δημιουργούνταν τεράστια πλασματικά κέρδη. Αυτό θα είχε σαν συνέπεια να πληρωθούν

---

⁹ Προσαρμογή από Elliot & Elliot 2011

υψηλότεροι φόροι και οι μέτοχοι να απαιτούν μερίσματα από κέρδη που δεν υπήρχαν στη πραγματικότητα παρά μόνο στα χαρτιά. Πριν ξεκινήσει ο πόλεμος το 1991, η κατάσταση είχε ηρεμήσει και οι τιμές είχαν πέσει σχεδόν με τον ίδιο δραματικό ρυθμό με τον οποίο είχαν ανεβεί. Αυτό θα μπορούσε να έχει οδηγήσει τις εταιρείες σε πλασματικές ζημιές την επόμενη χρήση μαζί με την παρεπόμενη απώλεια της επιχειρηματικής εμπιστοσύνης. Το σενάριο αυτό επαναλήφθηκε αρκετές φορές, όπως το 1998-2001 και το 2008 που από τα \$40 βρέθηκε στα \$140.

Γενικά θεωρείται ότι η μέθοδος αυτή είναι η κατάλληλη για να εφαρμοστεί με επιτυχία σε ειδικές περιπτώσεις όπως συγχωνεύσεις, διαλύσεις, εκκαθαρίσεις εταιριών.

3.5.10 Αποτίμησης στη μικρότερη τιμή μεταξύ τιμής κτήσεως & τρέχουσας τιμής (Lower of cost or market rule - LCM)

Οι μέθοδοι από τήμησης αποθεμάτων υπόκεινται στον κανόνα της χαμηλότερης τιμής μεταξύ της τιμής κτήσης και της τρέχουσας τιμής της ημέρας (Lower of Cost or Market - LCM). Αυτό σημαίνει ότι αν η αξία του αποθέματος υποτιμηθεί, τότε θα πρέπει να χρησιμοποιηθεί για την αποτίμηση η υποτιμημένη αξία. Η υποτίμηση μπορεί να συμβεί για διάφορους λόγους όπως η ζημιά από διάφορες αιτίες. Το απόθεμα σ' αυτή τη περίπτωση είναι πολύ πιθανό να μην αξίζει όσο αγοράστηκε και επομένως να μην μπορεί να πωληθεί στη κανονική τιμή του. Έτσι, πιθανολογείται μια εφικτή τιμή πώλησης η οποία λέγεται καθαρή πραγματοποιήσιμη αξία.

Ως τιμή κτήσης λογίζεται η τιμή που έχει υπολογιστεί με κάποια από τις παραδεκτές μεθόδους αποτίμησης (μέθοδος μέσου κόστους, F.I.F.O., L.I.F.O., κ.λπ.) και ως τρέχουσα, την τιμή στην οποία μπορούν να αγοραστούν ή να παραχθούν αντίστοιχα αγαθά με αυτά του αποθέματος της επιχείρησης κατά την μέρα της απογραφής. Η τρέχουσα τιμή βασίζεται σε κανονικές ποσότητες που θα μπορούσαν να αγοραστούν από τους προμηθευτές της επιχείρησης.

Γενικά υπάρχουν τρεις μέθοδοι εφαρμογής της μεθόδου εκ των οποίων οι δύο είναι (ή ήταν) ενταγμένες νομοθετικά στην ελληνική πραγματικότητα

- Ο ΚΒΣ προέβλεπε ότι είναι δυνατόν κάποια από τα αγαθά του αποθέματος να αποτιμώνται στη τρέχουσα τιμή εφόσον είναι μικρότερη της τιμής κτήσης ενώ τα άλλα στη τιμή κτήσης εφόσον είναι μικρότερη της τρέχουσας. Επομένως

προέτρεπε για τον εξατομικευμένο υπολογισμό της αποτίμησης κάθε είδους ξεχωριστά.

- Ο ν.2190 περί ανωνύμων εταιρειών λέει ότι η σύγκριση για την μικρότερη τιμή γίνεται μεταξύ της συνολικής αξίας της απογραφής, περιλαμβάνοντας όλα τα εμπορεύματα, που υπολογίζεται βάση της τιμής κτήσεως κάθε αγαθού και της συνολικής αξίας της απογραφής, που υπολογίζεται βάση της τρέχουσας αξίας κάθε αγαθού ξεχωριστά. Στην ουσία προτρέπει τον υπολογισμό της αξίας της απογραφής με δυο διαφορετικές τιμές, από τις οποίες διατηρεί τη χαμηλότερη.
- Η τρίτη δυνατότητα είναι ενδιάμεση των άλλων δύο. Δηλαδή η αποτίμηση γίνεται κατά μεγάλες κατηγορίες ειδών και στις δύο τιμές και επιλέγεται η χαμηλότερη.

Η όποια απομείωση τιμών συμπεριλαμβάνεται στο κόστος πωληθέντων. Αυτό έχει σαν συνέπεια τη μείωση του μικτού κέρδους και του καθαρού εισοδήματος για την περίοδο που απομειώθηκαν οι αξίες. Το συνταίριασμα της απομείωσης με τη περίοδο που συμβαίνει είναι το πλεονέκτημα της μεθόδου.

Η χρήση της καθαρής πραγματοποιήσιμης αξίας μπορεί να γίνει για λόγους που διαφέρουν από επιχείρηση σε επιχείρηση αλλά, γενικά, οι λόγοι αυτοί μπορούν να συνοψιστούν ως εξής:

- Υπάρχει μόνιμη πτώση στην αγοραία τιμή του αποθέματος. Βραχυπρόθεσμες μεταβολές δεν θα πρέπει να προκαλούν την εφαρμογή της καθαρής πραγματοποιήσιμης αξίας.
- Η επιχείρηση προσπαθεί να μειώσει δραστικά, υψηλά επίπεδα αποθέματος ή απόθεμα με υπερβολικά υψηλή τιμή πώλησης για να βελτιώσει τη κατάσταση της ρευστότητάς της ή να μειώσει το κόστος διακράτησης του αποθέματος.
- Το απόθεμα αλλοιώνεται με φυσικό τρόπο ή είναι σε ηλικία που η αγορά δεν θεωρεί αποδεκτή πλέον. Είναι μια συνηθισμένη κατάσταση στη βιομηχανία τροφίμων, ιδιαίτερα με τη χρήση της σήμανσης «Ανάλωση καλύτερα μέχρι:....» στο χώρο της λιανικής.
- Το απόθεμα απαρχαιώνεται εξ αιτίας μιας μη προγραμματισμένης εξέλιξης. Η εξέλιξη αυτή μπορεί να είναι τεχνικής φύσης, να οφείλεται σε διαφοροποίηση της αντίληψης μάρκετινγκ μέσα στην επιχείρηση ή σε αλλαγή των αναγκών της αγοράς.

- Η διοίκηση μπορεί να αποφασίσει να πωλήσει αγαθά «κάτω του κόστους» για συνετούς λόγους μάρκετινγκ. Η μέθοδος αυτή είναι πολύ γνωστή στα σούπερ μάρκετ αλλά είναι δυνατόν να χρησιμοποιηθεί από επιχειρήσεις όταν θέλουν να εισβάλλουν σε μια νέα αγορά ή σαν αμυντικός μηχανισμός όταν δέχονται επίθεση.

Τέτοιες αποφάσεις είναι σοβαρές και η χρήση της καθαρής πραγματοποιήσιμης αξίας δεν θα πρέπει να γίνεται χωρίς σοβαρή προμελέτη και σχεδιασμό.

3.5.11 Αποτίμηση κατασκευαζόμενων έργων

Είναι στη φύση της κατασκευής έργων η μεγάλη διάρκεια μέχρι την περάτωσή τους. Συνήθως η διάρκεια εκτείνεται περισσότερο από μια χρήση, μερικές φορές δε υπερβαίνει σημαντικά τη συμβατική (πχ έργα ΣΔΙΤ Εθνικών Οδών). Ο προσδιορισμός του *συνολικού* κέρδους σε ένα έργο δεν παρουσιάζει περισσότερα προβλήματα από όσα έχουν ήδη παρουσιαστεί. Ωστόσο υπάρχει ένα σημαντικό και δύσκολο στην επίλυσή του, πρόσθετο θέμα. Είναι το ερώτημα της κατανομής του συνολικού κέρδους στις διαφορετικές χρήσεις μέσα στις οποίες το έργο κατασκευάζεται. Για παράδειγμα, αν η κατασκευαστική περίοδος ενός έργου εκτείνεται στα 3 έτη, πρέπει η συμμετοχή του στα κέρδη να είναι 0% για τα πρώτα 2 έτη και 100% για το τρίτο; Είναι δυνατόν να υπολογιστούν κέρδη για κάτι που δεν έχει τελειώσει ακόμη; Οι λογιστικές αρχές της πραγματοποίησης και της συντηρητικότητας σίγουρα δε το επιτρέπουν. Ωστόσο τίθεται το ερώτημα αν υπάρχει «δίκαιη παρουσίαση» των αποτελεσμάτων για τα έτη μέχρι την ολοκλήρωση του έργου. Υπάρχει η άποψη ότι υπάρχει η «λογική βεβαιότητα», ότι κατά τη διάρκεια του έργου δημιουργούνται μερικά κέρδη και ότι σε αυτή τη περίπτωση η αρχή της συσχέτισης είναι ισχυρότερη της αρχής της συντηρητικότητας στην αναφορά των αποτελεσμάτων. Γενικά ακολουθούνται δύο εναλλακτικές προσεγγίσεις στο θέμα. Η πρώτη η μέθοδος της ολοκλήρωσης του έργου, σύμφωνα με την οποία η αναγνώριση των κερδών καθυστερεί μέχρι την ολοκλήρωση του έργου. Η άλλη είναι η μέθοδος της ποσοστιαίας ολοκλήρωσης, η οποία σε προσδιορισμένες συνθήκες απαιτεί τη κατανομή στις διάφορες χρήσεις μέσα στις οποίες κατασκευάζεται το έργο μέχρι την ολοκλήρωσή του.

Η απόφαση για την επιλογή της μιας ή της άλλης είναι και σοβαρή και δύσκολη. Αυτό γιατί, όπως έχει ήδη αναφερθεί θα υπάρχει άμεση επίδραση στα μεγέθη των κερδών και του ισολογισμού και επομένως επίδραση στους σχετικούς αριθμοδείκτες.

Ειδικά στις περιπτώσεις που η διάρκεια των έργων είναι πολύ μεγάλη, η πιθανότητα μεγάλων αριθμητικών διαφορών και σημαντικών αβεβαιοτήτων, δυσκολεύει τη σχετική απόφαση ακόμη περισσότερο.

Τα ΔΛΠ 11 προβλέπουν ότι όταν η έκβαση μιας σύμβαση κατασκευής μπορεί να εκτιμηθεί αξιόπιστα, τότε ακολουθείται η μέθοδος της ποσοστιαίας ολοκλήρωσης. Στη περίπτωση «σύμβασης σταθερής τιμής» το αποτέλεσμα της σύμβασης μπορεί να εκτιμηθεί αξιόπιστα όταν πληρούνται όλες οι ακόλουθες συνθήκες:

- Το συνολικό συμβατικό έσοδο μπορεί να αποτιμηθεί αξιόπιστα,
- Αναμένεται ότι τα οικονομικά οφέλη που συνδέονται με τη σύμβαση θα εισρεύσουν στην επιχείρηση,
- Τόσο το συμβατικό κόστος για την ολοκλήρωση του έργου όσο και το στάδιο ολοκλήρωσης κατά την ημερομηνία του ισολογισμού, μπορεί να αποτιμηθούν αξιόπιστα, και
- Το συμβατικό κόστος που θα επιρριφθεί στο έργο μπορεί να προσδιοριστεί με σαφήνεια και να αποτιμηθεί αξιόπιστα.

3.5.12 Αποτίμησης στις τιμές λιανικών πωλήσεων ή του αποθέματος λιανικής (retail inventory method)

Τόσο η παρούσα όσο και η επόμενη μέθοδος χρησιμοποιούνται για να ξεπεραστούν τα πρακτικά προβλήματα που παρουσιάζονται σε μεγάλα καταστήματα που θα πρέπει να καταμετρήσουν και να αποτιμήσουν μεγάλες ποσότητες από πολύ μεγάλο πλήθος διαφορετικών ειδών που αποτελούν το απόθεμά τους. Με αυτές τις μεθόδους η καταμέτρηση γίνεται σε περιοδική και όχι διαρκή βάση και υπολογίζεται η αξία του σε τιμές πώλησης. Η αποτίμηση με κάποια από τις προηγούμενες μεθόδους που ήδη αναφέρθηκαν θα ήταν μια πολύ δύσκολη διαδικασία. Υπολογίζεται ο λόγος κόστους προς τιμή πώλησης για κάθε είδος χωριστά ή για κατηγορίες ειδών και εφαρμόζεται στο απόθεμα ώστε να προκύψει η αποτίμηση. Καθώς χρησιμοποιούνται οι τρέχουσες τιμές και τα τρέχοντα κόστη, το αποτέλεσμα θα είναι παρόμοιο με αυτό της FIFO. Ωστόσο η μέθοδος αυτή είναι αποδεκτή μόνο εφόσον μπορεί ναδειχθεί ότι τα αποτελέσματά της αποτελούν μια λογική προσέγγιση του πραγματικού κόστους.

3.5.13 Περιθωρίου μικτού κέρδους

Εναλλακτικά με τη προηγούμενη μέθοδο, μπορεί να χρησιμοποιηθεί το περιθώριο μικτού κέρδους που έχει προκύψει από προηγούμενη εμπειρία. Στη περίπτωση αυτή η αποτίμηση γίνεται ταχύτερα καθώς το κόστος προκύπτει από:

$$\text{Αρχικό απόθεμα} + \text{Αγορές} - \frac{\text{Πωλήσεις}}{1 + \text{περιθώριο μικτού κέρδους}}$$

Με αυτό τον τρόπο δεν απαιτείται καν καταμέτρηση. Συνεπώς αυτή η μέθοδος πρέπει να χρησιμοποιείται μόνο σαν έλεγχος και επαλήθευση άλλων μεθόδων ή όταν δεν είναι δυνατή η εφαρμογή καμίας άλλης μεθόδου πχ για την αποτίμηση αποθέματος που έχει ολοκληρωτικά καταστραφεί και δεν είναι δυνατό να καταμετρηθεί.

3.6 Η αρχή της συνέπειας

Η βασική λογιστική αρχή της συνέπειας επιβάλλει η επιχείρηση να εφαρμόζει κατά τρόπο πάγιο τις μεθόδους που επέλεξε για την αποτίμηση των διαφόρων κατηγοριών αποθεμάτων της και να μην τις αλλάζει από χρήση σε χρήση. Η μη τήρηση της αρχής έχει σαν συνέπεια, η επιχείρηση να έχει τη δυνατότητα να αυξομειώνει τα αποτελέσματά της, αλλάζοντας απλώς τις μεθόδους αποτίμησης των αποθεμάτων της. Αυτό δεν σημαίνει ότι όλες οι επιχειρήσεις του ίδιου κλάδου οφείλουν να εφαρμόζουν την ίδια μέθοδο αλλά, επιβάλλει η κάθε μία από αυτές να μην αλλάζει τις μεθόδους αποτίμησης των αποθεμάτων της διαχρονικά

Χάρη στην αρχή αυτή ο χρήστης των οικονομικών καταστάσεων είναι βέβαιος ότι η επιχείρηση ακολούθησε τις ίδιες λογιστικές μεθόδους που χρησιμοποίησε την προηγούμενη χρήση και συνεπώς ότι έχει τη δυνατότητα να κάνει διαχρονικές συγκρίσεις στα αποτελέσματα και τους ισολογισμούς της επιχείρησης. Η αρχή της συνέπειας δεν σημαίνει ότι η επιχείρηση δεν μπορεί να αλλάξει ποτέ τις μεθόδους αποτίμησης των αποθεμάτων που εφαρμόζει. Η επιχείρηση δικαιούται να επιλέξει άλλη μέθοδο στις περιπτώσεις που η μέθοδος αυτή ανταποκρίνεται περισσότερο στις τρέχουσες συνθήκες, αλλά πρέπει να αποκαλύπτει την αλλαγή της μεθόδου και την επίπτωση της αλλαγής στα καθαρά αποτελέσματα χρήσεως.

Τέλος, ακόμη και αν η επιχείρηση εφαρμόζει με συνέπεια τις μεθόδους αποτίμησης των αποθεμάτων, οι χρησιμοποιούμενες μέθοδοι πρέπει να δημοσιοποιούνται μαζί με τις οικονομικές καταστάσεις. Στο παράρτημα παρουσιάζονται δημοσιοποιή-

σεις μεγάλων εταιρειών των ΗΠΑ, στις οποίες παρατηρούνται μεγάλες διαφορές τόσο στην έκταση όσο και στη λεπτομέρεια και τελικά ο αναγνώστης είναι πολύ δύσκολο να εξάγει κάποιο συμπέρασμα.

3.7 Αποτίμηση Αποθεμάτων με ειδικά χαρακτηριστικά

3.7.1 Υποπροϊόντα

Τα υποπροϊόντα, αν προορίζονται για πώληση, αποτιμώνται στην πιθανή τιμή πώλησής τους, μείον τα άμεσα έξοδα πώλησης. Αν προορίζονται για χρήση από την ίδια την επιχείρηση, αποτιμώνται στην τιμή χρησιμοποίησής τους δηλαδή στη τιμή που θα αγοράζονταν είτε τα συγκεκριμένα υποπροϊόντα είτε άλλα ισοδύναμης αξίας με σκοπό να χρησιμοποιηθούν από αυτή.

3.7.2 Υπολείμματα

Τα υπολείμματα είναι υλικά κατάλοιπα της παραγωγικής διαδικασίας (πχ αποκόμματα χαρτιού, ρινίσματα σιδήρου, ροκανίδια ξύλου). Τα υπολείμματα αποτιμώνται στην πιθανή τιμή πώλησής τους, μείον τα άμεσα έξοδα που υπολογίζεται ότι θα πραγματοποιηθούν για την πώληση τους.

3.7.3 Συμπαράγωγα Προϊόντα

Συμπαράγωγα είναι τα προϊόντα που παράγονται από την επεξεργασία της ίδιας πρώτης ύλης κατά τη διάρκεια της ίδιας παραγωγικής διαδικασίας. Αποτιμώνται στην κατ' είδος χαμηλότερη τιμή μεταξύ των τιμών ιστορικού κόστους παραγωγής και καθαρής πραγματοποιήσιμης αξίας. Ειδικότερα, όσο αφορά το ιστορικό κόστος κτήσης τους και τον τρόπο προσδιορισμού του ισχύει ότι: Τα συμπαράγωγα προϊόντα έχουν ενιαίο κόστος παραγωγής, το οποίο, μετά τη μείωσή του κατά την αξία αποτίμησης τυχόν υποπροϊόντων και υπολειμμάτων, κατανέμεται μεταξύ τους με κριτήριο την αξία της σε καθαρές τιμές πώλησης.

3.7.4 Ελαττωματικά Προϊόντα

Ελαττωματικά είναι τα προϊόντα τα οποία εξαιτίας ελαττωματικής παραγωγής ή κατασκευής, διαφέρουν από τα λοιπά κανονικά προϊόντα και πωλούνται με το χαρακτηρισμό του ελαττωματικού σε τιμή κατώτερη της κανονικής.

Τα ελαττωματικά προϊόντα ανάλογα με τη χρήση τους αποτιμώνται ως εξής:

- Όταν πρόκειται να διατεθούν σαν ελαττωματικά σε μικρότερη τιμή, η αποτίμηση γίνεται στην πιθανή τιμή πώλησης τους. Το κόστος που προκύπτει με τον τρόπο αυτό μειώνει το συνολικό κόστος παραγωγής, η διαφορά δε, αποτελεί το κόστος παραγωγής των κανονικών προϊόντων.
- Όταν πρόκειται να διατεθούν σαν ελαττωματικά με μικρή έκπτωση, η αποτίμηση γίνεται όπως και στο κανονικό προϊόν. Στη περίπτωση αυτή δηλαδή, το συνολικό κόστος παραγωγής διαιρείται με τη συνολική παραγωγή, που περιλαμβάνει τόσο τις κανονικές όσο και τις ελαττωματικές μονάδες, και το πηλίκο είναι το κόστος παραγωγής ανά μονάδα.
- Όταν δεν διατίθενται στην αγορά με το ελάττωμά τους και επανεισάγονται στην παραγωγική διαδικασία με σκοπό την εξάλειψη του ελαττώματος, η αποτίμηση γίνεται στο ιστορικό κόστος παραγωγής του, καθώς τα έξοδα της πρόσθετης κατεργασίας βαρύνουν το σύνολο της παραγωγής και όχι μόνο εκείνη που προέρχεται από την επεξεργασία των ελαττωματικών προϊόντων.
- Σε περίπτωση που το ελαττωματικό προϊόν, για διάφορους λόγους, επαναχρησιμοποιείται στη παραγωγική διαδικασία σαν πρώτη ύλη, τότε αποτιμάται στην τιμή της πρώτης ύλης την οποία υποκαθιστά.

3.5.5 Απαξιωθέντα προϊόντα

Τα απαξιωθέντα εμπορεύματα αποτιμώνται στη πιθανή τιμή πώλησής τους, αφού αφαιρεθούν από αυτήν τα έξοδα πώλησης. Αν, όμως τα εμπορεύματα αυτά αχρηστεύθηκαν τελείως, τότε καταχωρούνται στην απογραφή χωρίς αξία. Το βάρος της απόδειξης για την απαξίωση ή την αχρήστευση των εμπορεύσιμων αγαθών το φέρει ο επιχειρηματίας.

3.8 Χρησιμότητα της αποτίμησης αποθεμάτων

Από τη στιγμή λοιπόν που έχει γίνει αποτίμηση των αποθεμάτων, ανεξάρτητα αν η μέθοδος που χρησιμοποιήθηκε προκάλεσε την υπερτίμηση ή την υποτίμησή τους, ο υπολογισμός του κόστους πωληθέντων, όπως έχει ήδη σημειωθεί, γίνεται με βάση τον τύπο :

$$\text{Αποθέμα Αρχής} + \text{Αγορές} - \text{Αποθέμα Τέλους} = \text{Κόστος Πωληθέντων.}$$

Άρα η αποτίμηση των αποθεμάτων επηρεάζει το Κόστος Πωληθέντων και συνδέεται με αυτό με αντιστρόφως ανάλογη σχέση. Όπως φαίνεται στον πίνακα που ακολουθεί μια επιχείρηση, η οποία παρουσιάζει τα Αποθέματα Τέλους υποτιμημένα εμφανίζει υψηλό Κόστος Πωληθέντων.

Αποθέματα Τέλους	Κόστος πωληθέντων	Μικτά κέρδη	Φορολογία
Υποτιμημένα	Μεγαλύτερο	Μικρότερο	Μικρότερη
Ανατιμημένα	Μικρότερο	Μεγαλύτερα	Μεγαλύτερη

Αποτελέσματα διαφορετικής αποτίμησης αποθεμάτων

Αποτέλεσμα του υψηλού κόστους πωληθέντων είναι ότι τα Μικτά Κέρδη της επιχείρησης εμφανίζονται μειωμένα, από τη στιγμή που τα Μικτά Κέρδη προκύπτουν αφαιρώντας από τις Πωλήσεις του έτους το Κόστος Πωληθέντων. Χαμηλό επίπεδο Μικτών Κερδών επιφέρει όπως είναι αναμενόμενο χαμηλότερο ύψος φορολογίας της επιχείρησης. Τα αντίθετα συμβαίνουν στη περίπτωση της υπερτίμησης των αποθεμάτων τέλους. Επομένως η αποτίμηση των αποθεμάτων επηρεάζει τόσο την εικόνα μιας επιχείρησης όπως παρουσιάζεται μέσα από τον Ισολογισμό της όσο και τα Αποτελέσματα Χρήσεως διότι όπως προαναφέρθηκε τα ποσά της αποτίμησης των αποθεμάτων καταχωρούνται στα έξοδα της χρήσεως μέσα στην οποία πραγματοποιήθηκε η αποτίμηση.

Το μέγεθος της σημασίας της αποτίμησης των αποθεμάτων είναι φανερό καθώς επηρεάζει σημαντικές οικονομικές καταστάσεις όπως ο Ισολογισμός και τα Αποτελέσματα Χρήσεως και οι οποίες προορίζονται για διαφορετικούς σκοπούς. Στον Ισολογισμό, που περιλαμβάνονται τα αποθέματα και τα άλλα κυκλοφορούντα στοιχεία του ενεργητικού, αποτελούν ένα μέτρο αξιολόγησης της ρευστότητας (Κυκλοφορούν Ενεργητικό / Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις) της επιχείρησης, δηλαδή της ικανότητάς της να αντιμετωπίζει τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις της. Από την άλλη στα Απο-

τελέσματα Χρήσεως, η τιμή στην οποία αποτιμώνται τα αποθέματα παρέχει την δυνατότητα σύγκρισης των εσόδων με το Κόστος Πωληθέντων.

3.9 Παραδείγματα

3.9.1 FIFO¹⁰, LIFO, Μέσο κόστος

Οι τρεις μέθοδοι που χρησιμοποιούνται ευρέως είναι αυτές οι FIFO, LIFO και Μέσου κόστους και στις μεθόδους αυτές αναφέρονται τα παραδείγματα. Το παράδειγμα που ακολουθεί θεωρεί ότι η επιχείρηση ακολουθεί το σύστημα της περιοδικής απογραφής.

Ημερομηνία	Αιτιολογία	Ποσότητα	Τιμή	Αξία
1-Ιαν	Απογραφή έναρξης	100	20	2.000
10-Ιαν	Αγορά	80	21	1.680
30-Ιαν	Αγορά	<u>100</u>	22	<u>2.200</u>
	Διαθέσιμα προς πώληση	280		5.880

Εισροές προς πώληση αγαθών

Έστω ότι κατά μήνα Ιανουάριο οι εισροές των προς πώληση αγαθών ήταν αυτή που απεικονίζεται στον προηγούμενο πίνακα. Η περιοδική απογραφή στο τέλος του μήνα έδειξε ότι το υπόλοιπο του αποθέματος ήταν 150 μονάδες.

Επομένως η αποτίμηση θα έχει ως εξής με τη μέθοδο FIFO:

Ημερομηνία	Αιτιολογία	Ποσότητα	Τιμή	Αξία
30-Ιαν	Πλέον πρόσφατη αγορά	100	22	2.200
10-Ιαν	Επόμενη πλέον πρόσφατη αγορά	<u>50</u>	21	<u>1.050</u>
31-Ιαν	Απογραφή τέλους	150		3.250

Αποτίμηση με τη μέθοδο FIFO

Άρα το κόστος πωληθέντων θα προκύψει:

¹⁰ Προσαρμογή από Warren et al 2011

	Αξία
Αρχικό απόθεμα	2.000
Αγορές	<u>3.880</u>
Κόστος αγαθών διαθέσιμων προς πώληση κατά τη διάρκεια του μήνα	5.880
Μείον: Απόθεμα τέλους	<u>-3.250</u>
Κόστος πωληθέντων	2.630

Κόστος πωληθέντων με τη μέθοδο FIFO

Εδώ φαίνεται ότι το κόστος πωληθέντων προέκυψε από τις αγορές που έγιναν τελευταίες.

Η αποτίμηση θα έχει ως εξής με τη μέθοδο LIFO:

Ημερομηνία	Αιτιολογία	Ποσότητα	Τιμή	Αξία
1-Ιαν	Απογραφή έναρξης	100	20	2.000
10-Ιαν	Επόμενη πλέον αργότερη αγορά	50	21	1.050
31-Ιαν	Απογραφή τέλους	150		3.050

Αποτίμηση με τη μέθοδο LIFO

Άρα το κόστος πωληθέντων θα προκύψει:

	Αξία
Αρχικό απόθεμα	2.000
Αγορές	<u>3.880</u>
Κόστος αγαθών διαθέσιμων προς πώληση κατά τη διάρκεια του μήνα	5.880
Μείον: Απόθεμα τέλους	<u>-3.050</u>
Κόστος πωληθέντων	2.830

Κόστος πωληθέντων με τη μέθοδο LIFO

Εδώ φαίνεται ότι το κόστος πωληθέντων προέκυψε από τις αγορές που έγιναν πρώτες.

Η αποτίμηση με τη μέθοδο του μέσου κόστους θα έχει αυτή τη μορφή:

$$\begin{aligned}
 \text{Μέσο κόστος (ανα μονάδα)} &= \frac{\text{Σύνολο αξίας αγαθών διαθέσιμων προς πώληση}}{\text{Σύνολο ποσότητας διαθέσιμης προς πώληση}} \\
 &= \frac{5.880}{280} = 21
 \end{aligned}$$

Επομένως το κόστος αποθέματος στο τέλος του μήνα θα είναι:

$$\text{Απογραφή τέλους } 150 \times 21 = 3.150$$

Άρα το κόστος πωληθέντων θα προκύψει ως εξής:

	Αξία
Αρχικό απόθεμα	2.000
Αγορές	<u>3.880</u>
Κόστος αγαθών διαθέσιμων προς πώληση κατά τη διάρκεια του μήνα	5.880
Μείον: Απόθεμα τέλους	<u>-3.150</u>
Κόστος πωληθέντων	2.730

Κόστος πωληθέντων με τη μέθοδο μέσου κόστους

Εναλλακτικά θα μπορούσε να υπολογιστεί και ως εξής:

$$\text{Πωλήσεις περιόδου } 130 \times 21 = 2.730$$

Το παράδειγμα που ακολουθεί θεωρεί ότι η επιχείρηση ακολουθεί το σύστημα της διαρκούς απογραφής.

Έστω ότι κατά μήνα Ιανουάριο η κίνηση των προς πώληση αγαθών ήταν αυτή που απεικονίζεται στον επόμενο πίνακα

Ημερομηνία	Αιτιολογία	Ποσότητα	Τιμή	Αξία Αγορών
1-Ιαν	Από απογραφή	100	20	2.000
5-Ιαν	Πώληση	70	30	
10-Ιαν	Αγορά	80	21	1.680
24-Ιαν	Πώληση	40	30	
29-Ιαν	Πώληση	20	30	
30-Ιαν	Αγορά	100	22	2.200

Κινήσεις προς πώληση αγαθών κατά μήνα Ιανουάριο

Χρησιμοποιώντας τη μέθοδο FIFO, το κόστος πωληθέντων (2.630€) προκύπτει όπως φαίνεται στο επόμενο πίνακα

Ημερο- μηνία	Αγορές			Κόστος Πωληθέντων			Απόθεμα		
	Ποσότητα	Κόστος μονάδ.	Συνολ. κόστος	Ποσότητα	Κόστος μονάδ.	Συνολ. κόστος	Ποσότητα	Κόστος μονάδ.	Συνολ. κόστος
1/1							100	20	2.000
4/1				70	20	1.400	30	20	600
10/1	80	21	1.680				30	20	600
							80	21	1.680
24/1				30	20	600			
				10	21	210	70	21	1.470
28/1				20	21	420	50	21	1.050
30/1	100	22	2.200				50	21	1.050
							100	22	2.200
31/1	Υπόλοιπο					2.630	150		3.250

Κόστος πωληθέντων με τη μέθοδο FIFO

Με τη μέθοδο LIFO, το κόστος πωληθέντων (2.660€) προκύπτει όπως φαίνεται παρακάτω:

Ημερο- μηνία	Αγορές			Κόστος Πωληθέντων			Απόθεμα		
	Ποσότητα	Κόστος μονάδ.	Συνολ. κόστος	Ποσότητα	Κόστος μονάδ.	Συνολ. κόστος	Ποσότητα	Κόστος μονάδ.	Συνολ. κόστος
1/1							100	20	2.000
4/1				70	20	1.400	30	20	600
10/1	80	21	1.680				30	20	600
							80	21	1.680
24/1				40	21	840	30	20	600
							40	21	840
28/1				20	21	420	30	20	600
							20	21	420
30/1	100	22	2.200				30	20	600
							20	21	420
							100	22	2.200
31/1	Υπόλοιπο					2.660	150		3.220

Κόστος πωληθέντων με τη μέθοδο LIFO

Αν χρησιμοποιηθεί η μέθοδος του μέσου κόστους, που στη προκειμένη περίπτωση ονομάζεται μέθοδος του κυκλοφοριακού μέσου όρου ή των διαδοχικών υπολοίπων, το κόστος πωληθέντων θα υπολογιστεί όπως φαίνεται στον παρακάτω πίνακα.

Ημερο- μηνία	Αγορές			Κόστος Πωληθέντων			Απόθεμα		
	Ποσότητα	Κόστος μονάδ.	Συνολ. κόστος	Ποσότητα	Κόστος μονάδ.	Συνολ. κόστος	Ποσότητα	Κόστος μονάδ.	Συνολ. κόστος
1/1							100	20	2.000
4/1				70	20	1.400	30	20	600
10/1	80	21	1.680				110	~20,7	2.280
24/1				40	20,7	829	70	20,7	1.451
28/1				20	20,7	414	50	20,7	1.037
30/1	100	22	2.200				150	21,6	600
31/1	Υπόλοιπο					2.643	150		3.237

Κόστος πωληθέντων με τη μέθοδο του κυκλοφοριακού μέσου όρου

3.9.2 Αποτίμηση στη μικρότερη τιμή μεταξύ τιμής κτήσεως & τρέχουσας τιμής

Αν¹¹ το είδος Α είχε κοστίσει 10,25€ αλλά μπορεί να αντικατασταθεί με 9,50€, η τιμή που θα χρησιμοποιηθεί στην αποτίμηση είναι η 9,50€.

Είδος	Ποσότητα απογραφής	Κόστος / μονάδα	Τρέχουσα τιμή αγο- ράς	Σύνολο		
				Κόστος	Αγορά	LCM
A	400	10,25	9,50	4.100	3.800	3.800
B	120	22,50	24,10	2.700	2.892	2.700
Γ	600	8,00	7,75	4.800	4.650	4.650
Δ	120	14,00	14,75	<u>3.920</u>	<u>4.130</u>	<u>3.920</u>
Σύνολο				15.520	15.472	15.070

Παράδειγμα αποτίμησης στη μικρότερη τιμή μεταξύ τιμής κτήσης και τρέχουσας τιμής

Τα Α, Β, Γ και Δ μπορεί να τα θεωρήσει κανείς είτε ως μεμονωμένα προϊόντα είτε ως κατηγορίες προϊόντων. Εφαρμόζοντας τη μέθοδο προκύπτει μια διαφορά στο κόστος της τάξης των (15.520 – 15.070) 450€, η οποία συμπεριλαμβάνεται στο κόστος πωληθέντων.

Στις περιπτώσεις που διάφορα είδη έχουν υποστεί ζημιές, αλλοιώσεις κλπ ενδέχεται να μπορούν να πωληθούν σε τιμές κάτω του κόστους. Η τιμή αυτή όπως έχει ήδη αναφερθεί είναι η καθαρή πραγματοποιήσιμη αξία. Η αξία αυτή προκύπτει ως εξής:

$$\text{Καθαρή ρευστοποιήσιμη αξία} = \text{Εκτιμώμενη τιμή πώλησης} - \text{άμεσα έξοδα διάθεσης}$$

¹¹ Προσαρμογή από Warren et al 2011

Σαν άμεσα έξοδα διάθεσης θεωρούνται εκείνα που γίνονται χάριν της πώλησης των συγκεκριμένων ειδών όπως για παράδειγμα ειδική διαφήμιση, προμήθειες σε πωλητές κλπ.

Ωστόσο ανάλογα με το πώς θα μετρηθεί μπορεί να έχει διαφορετική επίδραση στην αποτίμηση του αποθέματος και συνεπώς στον υπολογισμό του εισοδήματος. Έστω ότι κάποιο προϊόν έχει τα στοιχεία που φαίνονται στον επόμενο πίνακα¹²:

Κατηγορία	Ποσό
Κόστος προϊόντος	30
+ Κόστος πώλησης	<u>15</u>
Συνολικό κόστος	45
+ Περιθώριο κέρδους	<u>15</u>
Τιμή πώλησης	60

Οικονομικά στοιχεία προϊόντος

Καθαρή πραγματοποιήσιμη αξία μείον περιθώριο κέρδους

Οποιαδήποτε μείωση στη τιμή πώλησης θα μειώσει την αποτίμηση του αποθέματος. Στο παράδειγμα οποιαδήποτε τιμή κάτω από τα 60€ δεν θα καλύψει τα έξοδα πώλησης (15€), το περιθώριο κέρδους (15€) και το κόστος (30€). Αν το προϊόν πουληθεί 55€, θα ανακτηθούν μόνο 25€ από τα 30€ του κόστους. Η μείωση στην αποτίμηση του αποθέματος θα μειώσει το εισόδημα ανάλογα για την τρέχουσα περίοδο. Επιτρέπει στην επιχείρηση να καλύψει το κόστος πώλησης και να δείξει το κανονικό περιθώριο όταν το απόθεμα πωληθεί στο μέλλον.

Καθαρή πραγματοποιήσιμη αξία

Μείωση της τιμής πώλησης σε μεγαλύτερο ποσό από το περιθώριο κέρδους, θα μειώσει την αποτίμηση του αποθέματος αλλά ενδεχόμενη μείωση σε μικρότερο ποσό δεν θα τη μειώσει. Οποιαδήποτε απώλεια σε περιθώριο κέρδους θα συμβεί στο μέλλον όταν το είδος πωληθεί. Υπάρχει μείωση στην αποτίμηση του αποθέματος και στο εισόδημα για τη τρέχουσα περίοδο αν η τιμή πώλησης αδυνατεί να καλύψει το κόστος του αποθέματος και τα έξοδα πώλησης.

¹² Προσαρμογή από Aiello 2008

3.9.3 Αποτίμηση στη τιμή λιανικής¹³

Με τη μέθοδο αυτή παρακολουθούνται οι τιμές κόστους και λιανικής πώλησης. Προκειμένου να εκτιμηθεί το κόστος του αποθέματος:

- Αποτιμάται το σύνολο του αποθέματος αρχής πλέον των αγορών της περιόδου τόσο με τις τιμές κόστους όσο και με τις τιμές λιανικής πώλησης
- Υπολογίζεται ο λόγος κόστους προς αξία λιανικής
- Από το εκτιμημένο σε τιμές λιανικής απόθεμα αφαιρούνται οι πωλήσεις της περιόδου
- Το υπόλοιπο πολλαπλασιάζεται με το λόγο που υπολογίστηκε νωρίτερα και το γινόμενο είναι η εκτιμώμενη αποτίμηση του αποθέματος τέλους.

	Αξία σε τιμές κόστους	Αξία σε τιμές πώλησης
Απόθεμα αρχής	19.400	36.000
Αγορές περιόδου	42.600	64.000
Διαθέσιμο προς πώληση	62.000	100.000
Λόγος κόστους προς αξία λιανικής $62.000 / 100.000$		62%
Πωλήσεις περιόδου		70.000
Απόθεμα τέλους		30.000
Εκτιμώμενο κόστος αποθέματος τέλους $30.000 \times 62\%$		18.600

Αποτίμηση αποθέματος με τη μέθοδο του αποθέματος λιανικής

Σε αυτή τη μέθοδο για να γίνει ο υπολογισμός του λόγου κόστους προς αξία λιανικής γίνεται η υπόθεση ότι το μίγμα των ειδών είναι το ίδιο τόσο στο διαθέσιμο προς πώληση απόθεμα όσο και στο απόθεμα τέλους. Αν το απόθεμα τέλους αποτελείται από διαφορετικές κατηγορίες ειδών, τότε η μέθοδος εφαρμόζεται για κάθε κατηγορία ξεχωριστά.

3.9.4 Μέθοδος του μικτού κέρδους¹⁴

Στη μέθοδο αυτή χρησιμοποιείται το μικτό κέρδος, που έχει ήδη υπολογιστεί με βάση την προηγούμενη εμπειρία, ώστε να γίνει εκτίμηση της αποτίμησης του αποθέ-

¹³ Προσαρμογή από Warren et al 2011

¹⁴ Προσαρμογή από Warren et al 2011

ματος τέλους. Στο παράδειγμα που ακολουθεί υποτίθεται ότι το μικτό κέρδος είναι 30%.

	Αξία κόστους	Αξία πώλησης
Απόθεμα αρχής	57.000	
Αγορές περιόδου	<u>180.000</u>	
Διαθέσιμο προς πώληση	237.000	
Πωλήσεις περιόδου		250.000
Μείον εκτιμώμενο μικτό κέρδος 250.000 X 30%		<u>75.000</u>
Εκτιμώμενο κόστος πωληθέντων	<u>175.000</u>	
Εκτιμώμενο κόστος αποθέματος τέλους	62.000	

Αποτίμηση αποθέματος με τη μέθοδο του μικτού κέρδους

3.9.5 Αποτίμηση συμπαράγωγων

Από¹⁵ τη βιομηχανοποίηση της πρώτης ύλης X συμπαράγονται τα προϊόντα Α και Β. Κατά τη διάρκεια μια κοστολογικής περιόδου τα σχετικά δεδομένα έχουν ως εξής:

Αιτία	Ποσότητα	Τιμή μονάδας	Αξία
Βιομηχανοποίηση X	100.000	10	1.000.000
Κόστος επεξεργασίας			<u>400.000</u>
Συνολικό κόστος			1.400.000
Μείον: Αξία αποτιμ. Υποπροϊόντων και Υπολειμμάτων			<u>-100.000</u>
Κόστος συμπαράγωγων προϊόντων			1.300.000

Δεδομένα παραγωγής συμπαράγωγων προϊόντων

Κόστος μονάδας προϊόντος Α			700.000/40.000	17,5
Κόστος μονάδας προϊόντος β			700.000/40.000	14

Κατανομή κόστους συμπαράγωγων προϊόντων

Έστω ότι πουλήθηκαν 40.000 προϊόντα Α προς 25/μονάδα και 50.000 προϊόντα Β προς 20/μονάδα. Τότε η κατανομή του συνολικού κόστους γίνεται:

Αιτία	Ποσότητα	Τιμή μονάδ.	Υπολογισμός	Αξία
Προϊόν Α	40.000	25	1.000.000 X (1.400.000/2.000.000)	700.000
Προϊόν Β	50.000	20	1.000.000 X (1.400.000/2.000.000)	700.000

¹⁵ Προσαρμογή από Μπατσινίλας & Πατατούκας 2010

3.10 Προτιμότερη μέθοδος

Κάθε μία από τις τρεις βασικές μεθόδους εξυπηρετεί διαφορετικές ανάγκες των επιχειρήσεων. Εφόσον για κάθε μία των FIFO, LIFO και μέσου κόστους τεκμαίρεται διαφορετική ροή κόστους, συνήθως προκύπτουν διαφορετικά ποσά για τα εξής:

- Κόστος πωληθέντων
- Μικτό κέρδος
- Καθαρό εισόδημα
- Τελικό απόθεμα αγαθών

Αν χρησιμοποιηθεί το παράδειγμα της περιοδικής απογραφής που προηγήθηκε, υποθέτοντας πωλήσεις 3.900€ (130 μονάδες X 30€) τότε οι διαφορές απεικονίζονται στον επόμενο πίνακα:

Αιτία	FIFO		Μέσος όρος		LIFO	
Καθαρές πωλήσεις		3.900		3.900		3.900
Κόστος πωληθέντων						
Απογραφή έναρξης	2.000		2.000		2.000	
Αγορές	<u>3.880</u>		<u>3.880</u>		<u>3.880</u>	
Σύνολο αγαθών διαθέσιμων προς πώληση	5.880		5.880		5.880	
Μείον: Απόθεμα τέλους	<u>3.250</u>		<u>3.150</u>		<u>3.050</u>	
Κόστος πωληθέντων		<u>2.630</u>		<u>2.730</u>		<u>2.830</u>
Μικτό αποτέλεσμα		1.270		1.170		1.070

Διαφορές αποτελεσμάτων αποτίμησης

Στον πίνακα φαίνονται η επιρροή του αυξανόμενου κόστους (τιμών). Αν το κόστος παραμείνει ίδιο, και οι τρεις μέθοδοι θα αποφέρουν τα ίδια αποτελέσματα. Ωστόσο κάτω από κανονικές συνθήκες το κόστος αλλάζει. Καθώς τα αποτελέσματα του μέσου κόστους πάντα θα βρίσκονται μεταξύ των αποτελεσμάτων των FIFO και LIFO, στον επόμενο πίνακα παρουσιάζεται η επίδραση της αλλαγής των τιμών στις μεθόδους αυτές.

Μέγεθος	Αυξανόμενο κόστος		Μειούμενο κόστος	
	Μεγαλύτερο ποσό	Μικρότερο ποσό	Μεγαλύτερο ποσό	Μικρότερο ποσό
Κόστος πωληθέντων	LIFO	FIFO	FIFO	LIFO

Μικτό αποτέλεσμα	FIFO	LIFO	LIFO	FIFO
Καθαρό κέρδος	FIFO	LIFO	LIFO	FIFO
Απόθεμα τέλους	FIFO	LIFO	LIFO	FIFO

Σύγκριση αποτελεσμάτων

Από τον προηγούμενο πίνακα προκύπτει ότι η FIFO παρουσιάζει υψηλότερο μικτό κέρδος και στο καθαρό εισόδημα από τη μέθοδο LIFO όταν οι τιμές ακολουθούν ανοδική πορεία. Ωστόσο, σε περιόδους με ραγδαία και επίμονη αύξηση του κόστους, δηλαδή περιόδους υψηλού πληθωρισμού, το απόθεμα που πωλείται πρέπει να αντικατασταθεί με ολοένα και υψηλότερο κόστος. Σε τέτοιες περιπτώσεις, το μεγαλύτερο ακαθάριστο κέρδος και καθαρό εισόδημα που προκύπτει από την FIFO, μερικές φορές ονομάζεται κέρδος απογραφής ή απατηλό κέρδος. Κατά τη διάρκεια των περιόδων με αυξανόμενο κόστος, η LIFO θεωρείται ότι αντιστοιχίζει καλύτερα τα τρέχοντα κόστη με τα τρέχοντα έσοδα. Ταυτόχρονα επιτυγχάνει τη μείωση των φόρων στις περιόδους με αυξανόμενο κόστος. Αυτό γίνεται διότι η LIFO παρουσιάζει το μικρότερο μικτό κέρδος και επομένως το μικρότερο φορολογητέο εισόδημα. Ωστόσο, με τη χρήση της το απόθεμα τέλους μπορεί να είναι πολύ διαφορετικό από το τρέχων κόστος αντικατάστασής του. Σε αυτές τις περιπτώσεις οι οικονομικές καταστάσεις σωστό είναι να περιλαμβάνου σημείωση στην οποία θα αναφέρεται η εκτίμηση της αξίας του αποθέματος αν είχε χρησιμοποιηθεί η μέθοδος FIFO.

Το μέσο κόστος είναι κατά μια έννοια ένα συμβιβασμός ανάμεσα στις FIFO και LIFO. Η επίδραση της τάσης των τιμών εξομαλύνεται στο προσδιορισμό του κόστους πωληθέντων και στο απόθεμα τέλους. Για μια σειρά αγορών το μέσο κόστος θα είναι το ίδιο, ανεξάρτητα αν τη τάση των τιμών είναι ανοδική ή καθοδική. Αν, στο σχετικό παράδειγμα που έχει ήδη παρατεθεί, αντιστραφεί η σειρά αλλαγής των τιμών, το μέσο κόστος ανά μονάδα αγαθού θα μείνει το ίδιο, όπως άλλωστε και το κόστος πωληθέντων, το μικτό κέρδος και το απόθεμα τέλους. Ωστόσο, όταν τα αγαθά έχουν πολύ μικρή ζωή στο ράφι και κινούνται πολύ γρήγορα, οι διαφορές που προκύπτουν από τον επιλεγμένο τρόπο αποτίμησης είναι ελάχιστες.

Με βάση τα προηγούμενα, στο ερώτημα ποια μέθοδος είναι προτιμότερη, η απάντηση αναγκαστικά θα επηρεαστεί από τα κριτήρια επιλογής. Ένα ορθολογικό κριτήριο είναι ότι η πρόταση πως το επίκαιρο ιστορικό κόστος είναι προτιμότερο από το εκτός χρόνου ιστορικό κόστος. Από την οπτική του υπολογισμού των κερδών, η LIFO συσχετίζει περισσότερο πρόσφατα κόστη με το τρέχον επίπεδο εσόδων, ενώ η

FIFO συσχετίζει παλαιότερα κόστη με το τρέχον επίπεδο εσόδων και επομένως μπορεί κανείς να κλίνει υπέρ της LIFO. Από την οπτική του ισολογισμού όμως η FIFO τείνει να προσδιορίζει το πλέον πρόσφατο ιστορικό κόστος στα κυκλοφορούντα. Για παράδειγμα το ποσό που αντιστοιχεί στα Εμπορεύματα είναι πιθανότερο να είναι βασισμένο στο πλέον πρόσφατο ιστορικό κόστος με την FIFO παρά με οποιαδήποτε άλλη μέθοδο και επομένως μπορεί κανείς να κλίνει υπέρ της FIFO. Όπως ήδη αναφέρθηκε, η μέθοδος του μέσου κόστους είναι ένας συμβιβασμός ανάμεσα στις δύο άλλες μεθόδους και επομένως είναι λιγότερο «καλή» κατά μία έννοια και λιγότερο «κακή» κατά μία άλλη.

Ένα εναλλακτικό κριτήριο θα μπορούσε να είναι να είναι η αρχή της σωφροσύνης. Μπορεί να υποστηριχθεί ότι η προτιμώμενη μέθοδος πρέπει να είναι αυτή που δίνει το πλέον συντηρητικό αποτέλεσμα. Επομένως, όπως φαίνεται στον προηγούμενο πίνακα σε περιόδους ανοδικής πορείας των τιμών μπορεί να προταθεί η LIFO ενώ σε περιόδους πτωτικής πορείας των τιμών μπορεί να προταθεί η FIFO. Αναφέρεται¹⁶ ότι στη δεκαετία του 1970, στις ΗΠΑ, πολλές επιχειρήσεις εφάρμοσαν τη μέθοδο LIFO καθώς ο πληθωρισμός ήταν διψήφιος. Σε δείγμα 105 επιχειρήσεων που εξακολουθούσαν να εφαρμόζουν τη μέθοδο FIFO, βρέθηκε ότι κατά μέσο όρο πλήρωσαν 26εκ δολάρια περισσότερο φόρο από εκείνες που εφάρμοσαν τη LIFO.

---

¹⁶ Jevons Lee - Hsieh 1984

4. ΠΑΓΙΑ

4.1 Πάγιο Ενεργητικό

Το πάγιο ενεργητικό σύμφωνα με το ΕΓΛΣ (παρ. 2.2.100) περιλαμβάνει το σύνολο των αγαθών, αξιών και δικαιωμάτων, που δεν προορίζονται για μεταπώληση αλλά για να παραμείνουν μακροχρόνια, με την ίδια περίπου μορφή, στην οικονομική μονάδα με σκοπό την εκμετάλλευσή τους, καθώς και τα έξοδα πολυετούς απόσβεσης και οι μακροπρόθεσμες απαιτήσεις. Τα συνηθέστερα πάγια στοιχεία μιας οικονομικής μονάδας που χρησιμοποιούνται για την εκπλήρωση του σκοπού της, είναι τα υλικά και τα άυλα στοιχεία. Τα υλικά είναι όλα όσα έχουν υλική υπόσταση, όπως για παράδειγμα γήπεδα, κτίρια, μηχανήματα κτλ. Αυτά που δεν έχουν υλική υπόσταση είναι τα άυλα περιουσιακά στοιχεία όπως η φήμη και πελατεία, κάποιο δίπλωμα ευρεσιτεχνίας κ.τ.λ.

Στο πάγιο ενεργητικό περιλαμβάνονται αναλυτικά οι εξής επιμέρους κατηγορίες περιουσιακών στοιχείων:

Ενσώματα Πάγια στοιχεία (λογαριασμοί 10- 15) είναι τα υλικά που τα αποκτά η οικονομική μονάδα με σκοπό την εκμετάλλευσή τους κατά τη διάρκεια της ωφέλιμης ζωής τους και η παραμονή τους στην οικονομική μονάδα πρέπει σε κάθε περίπτωση να είναι μεγαλύτερη από ένα έτος.

Ασώματες ακινητοποιήσεις ή άυλα πάγια στοιχεία (λογαριασμοί 16.10- 16.09) περιλαμβάνουν τα ασώματα οικονομικά αγαθά που αποκτώνται από την οικονομική μονάδα, με στόχο την παραγωγική χρησιμοποίησή τους για διάστημα οπωσδήποτε μεγαλύτερο από ένα έτος.

Έξοδα πολυετούς απόσβεσης (λογαριασμοί 16.10-16.19) είναι τα έξοδα που αποσβένονται τμηματικά και πραγματοποιούνται για την ίδρυση και οργάνωση της οικονομικής μονάδας, για την απόκτηση διαρκών μέσων εκμετάλλευσής και για την επέκταση και αναδιοργάνωση της.

Συμμετοχές και μακροπρόθεσμες απαιτήσεις (λογαριασμός 18) είναι οι συμμετοχές σε άλλες οικονομικές μονάδες, οποιασδήποτε νομικής μορφής (Α.Ε., Ε.Π.Ε., Ι.Κ.Ε., Ε.Ε., Ο.Ε. και άλλες) οι οποίες εξασφαλίζουν την άσκηση επιρροής πάνω σε αυτές και αποκτώνται με σκοπό διαρκούς κατοχής τους και οι κατά τρίτων απαιτήσεις

της οικονομικής μονάδας, για τις οποίες η προθεσμία εξόφλησης λήγει μετά από το τέλος της επόμενης χρήσης.

4.2 Αποτίμηση Πάγιων Στοιχείων

Όλα τα πάγια ξεχωριστά πρέπει να γράφονται στο βιβλίο απογραφών ή στο θεωρημένο μητρώο πάγιων περιουσιακών στοιχείων με ένα ποσό για κάθε ίδια κατηγορία παγίων. Η αξία του κάθε πάγιου είναι ίση με την τιμή κτήσης του ή του κόστους ιδιοκατασκευής του, προσαυξημένη με τις δαπάνες βελτιώσεως και συντήρησης του και τέλος από την τιμή αυτή αφαιρούνται οι αποσβέσεις που πραγματοποιούνται με βάση την ισχύουσα νομοθεσία.

Δαπάνες βελτίωσης είναι οι δαπάνες που επαυξάνουν την αξία του ακινήτου όπως για παράδειγμα η ανέγερση ενός επιπλέον ορόφου σε μια οικοδομή. Ενώ δαπάνες συντήρησης είναι αυτές που επιδιώκουν μόνο τη συντήρηση και όχι και την επαύξηση της αξίας του ακινήτου όπως το βάψιμο ενός κτιρίου.

Η αξία των παγίων προσδιορίζεται από τους δύο παράγοντες που αναφέραμε παραπάνω, τις αποσβέσεις και την αξία κτήσεως. Οι αποσβέσεις λόγω του ότι προσδιορίζουν το ετήσιο ποσοστό απόσβεσης, που με αυτό θα μειωθεί η αξία του παγίου. Και έπειτα η αξία κτήσης λειτουργεί σαν βάση εφαρμογής του παραπάνω ποσοστού απόσβεσης, απ' όπου θα προκύψει το ποσό της ετήσιας μείωσης.

Ο Νόμος ορίζει ξεχωριστό συντελεστή απόσβεσης για κάθε κατηγορία παγίων στοιχείων (γήπεδα, κτίρια, μηχανήματα, κ.α.). Με αυτόν τον συντελεστή υπολογίζεται η ετήσια απόσβεση του παγίου και καθορίζεται η αξία πάνω στην οποία θα εφαρμοστεί ο συντελεστής για να προκύψει το ποσό της απόσβεσης που θα αφαιρεθεί. Η αξία που μένει μετά, γίνεται δεκτή σαν καθαρή και τρέχουσα (« αναπόσβεστη»).

4.3 Λογιστική παρακολούθηση

Η επιχείρηση «Ψ» αγόρασε ακίνητο έναντι 200.000 ευρώ (1/1/11) και το αναπροσαρμόζει στην αντικειμενική του αξία 270.000 ευρώ (έστω ότι η αναπροσαρμοσμένη αξία του ακινήτου με βάση το σύστημα του αντικειμενικού προσδιορισμού είναι μικρότερη εκείνης που προσδιορίζεται με βάση τους συντελεστές που ορίζονται από το Υπουργείο Οικονομικών). Συντελεστής απόσβεσης 5% ετησίως.

Αποσβέσεις (2011 + 2012) :	$200.000 \times 10\% = 20.000$
Συντελεστής αναπροσαρμογής:	$270.000 / 200.000 = 1,35$
Αναπροσαρμογή της αξίας κτήσης του ακινήτου:	$200.000 \times 1,35 = 270.000$
	<u>-200.000</u>
	70.000

Αναπροσαρμογή των σωρευμένων αποσβέσεων:	$20.000 \times 1,35 = 27.000$
	<u>-20.000</u>
	7.000

Διαφορά αναπροσαρμογής:	$70.000 - 7.000 = 63.000$
Ετήσια απόσβεση :	$270.000 \times 5\% = 13.500$

Λογιστικές εγγραφές

1/1/13

11 ΚΤΙΡΙΑ-ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ-ΤΕΧΝΙΚΑ ΕΡΓΑ

11.00 Κτίρια-Εγκαταστάσεις κτιρίων

11.00.00 Κτίρια-Εγκαταστάσεις κτιρίων

11.00.00.00 Κτίρια 70.000

41 ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ-ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΑΝΑΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗΣ-ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ

41.07 Διαφορές από αναπροσαρμογή αξίας λοιπών περ. στοιχ.

41.07.00 Διαφορές αναπροσαρμογής αξίας λοιπών περ. στοιχ.

41.07.00.00 Διαφορές Αναπροσαρμογής 70.000

//

41 ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ-ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΑΝΑΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗΣ-ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ

41.07	Διαφορές από αναπροσαρμογή αξίας λοιπών περ. στοιχ.	
41.07.00	Διαφορές αναπροσαρμογής αξίας λοιπών περ. στοιχ.	
41.07.00.00	Διαφορές Αναπροσαρμογής	7.000
11 ΚΤΙΡΙΑ-ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ-ΤΕΧΝΙΚΑ ΕΡΓΑ		
11.99	Αποσβεσμένα κτίρια-Εγκαταστάσεις κτιρίων-Τεχνικά έργα	
11.99.00	Αποσβεσμένα κτίρια-εγκαταστάσεις κτιρίων	
11.99.00.00	Αποσβεσμένα Κτίρια	7.000

31/12/13

66 ΑΠΟΣΒΕΣΕΙΣ ΠΑΓΙΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΕΝΣΩΜ. ΣΤΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ

66.11	Αποσβέσεις κτηριακών εγκαταστάσεων	
66.11.99	Αποσβέσεις κτηριακών εγκαταστάσεων	
66.11.99.00	Αποσβέσεις	13.500
11 ΚΤΙΡΙΑ-ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ-ΤΕΧΝΙΚΑ ΕΡΓΑ		
11.99	Αποσβεσμένα κτίρια-Εγκαταστάσεις κτιρίων-Τεχνικά έργα	
11.99.00	Αποσβεσμένα κτίρια-εγκαταστάσεις κτιρίων	
11.99.00.00	Αποσβεσμένα Κτίρια	13.500

5. ΣΥΜΜΕΤΟΧΕΣ & ΧΡΕΟΓΡΑΦΑ

Τα χρεόγραφα αποκτούνται από την οικονομική μονάδα με σκοπό την τοποθέτηση κεφαλαίων της και την πραγματοποίηση από αυτήν άμεσης προσόδου. Μπορούν να είναι ονομαστικά ή ανώνυμα, περιέχουν αξίωση για παροχή και η αγορά μπορεί να διαμορφώνει τιμή διαφορετική από αυτή που αναγράφεται πάνω σε αυτά. Παρακολουθούνται στο κυκλοφορούν ενεργητικό και στο λογαριασμό 34 «χρεόγραφα». Σ' αυτά δεν περιλαμβάνονται εκείνα που θεωρούνται συμμετοχές.

Κατηγορίες χρεογράφων:

- Μετοχές ανώνυμων εταιριών (ονομαστικές και ανώνυμες)
- Ομολογίες (ομολογιακών δανείων του κράτους ΝΠΔΔ, δημοσίων επιχειρήσεων και ανωνύμων εταιριών)
- Έντοκα γραμμάτια του Ελληνικού Δημοσίου.
- Μερίδια αμοιβαίων κεφαλαίων.
- Ομόλογα τραπεζών.

Οι οικονομικές μονάδες έχουν την ευχέρεια να μετέχουν στο κεφάλαιο άλλων οικονομικών με την απόκτηση μετοχών ή εταιρικών μεριδίων, ανάλογα με τη νομική μορφή. Η συμμετοχή του κρίνεται ιδιαίτερα χρήσιμη για τη δραστηριότητα της οικονομικής μονάδας κυρίως γιατί της εξασφαλίζει άσκηση επιρροής στις αντίστοιχες εταιρείες. Δύο είναι οι προϋποθέσεις που πρέπει να συντρέχουν στις συμμετοχές για να χαρακτηρίζονται ως πάγιες επενδύσεις:

- Τα δικαιώματα συμμετοχής αντιπροσωπεύουν ποσοστό τουλάχιστον 10% του κεφαλαίου των επιχειρήσεων στις οποίες συμμετέχουν.
- Αποκτούνται με σκοπό τη διαρκή κατοχή τους.

5.1 Διάκριση των απαιτήσεων σε μακροπρόθεσμες και βραχυπρόθεσμες

Μακροπρόθεσμες είναι οι απαιτήσεις για τις οποίες η προθεσμία εξόφλησής τους λήγει μετά το τέλος της επόμενης χρήσης. Οι συμμετοχές έχουν μονιμότερο χαρακτήρα και επομένως ο χρονικός ορίζοντάς τους είναι μακροπρόθεσμος.

Βραχυπρόθεσμες είναι οι απαιτήσεις για τις οποίες η προθεσμία εξόφλησής τους λήγει μέχρι το τέλος της επόμενης χρήσης.

5.2 Αποτίμηση συμμετοχών και χρεογράφων¹⁷

Οι μετοχές, οι ομολογίες και τα λοιπά χρεόγραφα που είναι εισηγμένα στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών ή σε αλλοδαπό χρηματιστήριο ή σε άλλο διεθνώς αναγνωρισμένο χρηματιστηριακό θεσμό, καθώς και τα μερίδια αμοιβαίων κεφαλαίων, αποτιμώνται στην κατ' είδος χαμηλότερη τιμή μεταξύ της τιμής κτήσης και της τρέχουσας τιμής τους. Ειδικότερα οι τράπεζες και γενικά τα πιστωτικά ιδρύματα αποτιμούν τις συμμετοχές και χρεόγραφά τους στη συνολικά χαμηλότερη τιμή μεταξύ της τιμής κτήσης και της τρέχουσας τιμής τους.

Για τα χρεόγραφα ως τρέχουσα τιμή θεωρείται ο μέσος όρος της χρηματιστηριακής τιμής τους κατά τον τελευταίο μήνα της χρήσης. Ειδικά, για τα αμοιβαία κεφάλαια ως τρέχουσα τιμή θεωρείται ο μέσος όρος της καθαρής τιμής τους κατά τον τελευταίο μήνα της χρήσης.

Οι μετοχές ανωνύμων εταιρειών που δεν έχουν εισαχθεί στο Χρηματιστήριο και οι συμμετοχές σε επιχειρήσεις που δεν έχουν τη μορφή της ανώνυμης εταιρείας αποτιμώνται στην κατ' είδος χαμηλότερη τιμή μεταξύ της τιμής κτήσης τους και της τρέχουσας τιμής τους. Ως τρέχουσα τιμή θεωρείται η εσωτερική λογιστική αξία των μετοχών ή των συμμετοχών ή των τίτλων των επιχειρήσεων αυτών, όπως προκύπτει από τον νόμιμα συνταγμένο τελευταίο ισολογισμό τους.

Τα κάθε φύσης χρεόγραφα και οι τίτλοι, που έχουν χαρακτήρα προθεσμιακής κατάθεσης και δεν έχουν εισαχθεί στο Χρηματιστήριο, αποτιμώνται στην κατ' είδος παρούσα αξία τους κατά την ημέρα κλεισίματος του ισολογισμού. Η αξία αυτή προσδιορίζεται με βάση το ετήσιο επιτόκιο του κάθε χρεογράφου ή τίτλου.

Χρεόγραφο	Τιμή κτήσης	Μέση χρηματιστηριακή τιμή τελευταίου μήνα χρήσης	Αποτίμηση
-----------	-------------	--	-----------

¹⁷ Κοντάκος 2006, ΕΓΛΣ 1985

Μετοχές εισαγμένης ΑΕ	10,50 €	8,50 €	8,50 €
Μετοχές μη εισαγμένης ΑΕ	4,00 €	4,00 €	4,00 €
ΕΓΕΔ	10.000,00 €	10.025,00 €	10.000,00 €

Αποτίμηση χρεογράφων

6. ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΕ ΞΕΝΟ ΝΟΜΙΣΜΑ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ

6.1 Αποτίμηση απαιτήσεων, υποχρεώσεων και λοιπών περιουσιακών στοιχείων σε ξένο νόμισμα¹⁸

Οι απαιτήσεις, οι υποχρεώσεις, τα διαθέσιμα και τα λοιπά περιουσιακά στοιχεία που εκφράζονται σε ξένο νόμισμα, οπουδήποτε και αν βρίσκονται όλα αυτά τα περιουσιακά στοιχεία της επιχείρησης, αποτιμώνται σε ευρώ με το ποσό που προκύπτει από τη μετατροπή του ξένου νομίσματος:

- Με βάση την επίσημη τιμή του κατά την ημέρα της απογραφής, για τις απαιτήσεις, τις υποχρεώσεις και τα διαθέσιμα, και
- Με βάση την επίσημη τιμή του κατά την ημέρα κτήσης (αγοράς ή ιδιοκατασκευής ή παραγωγής) των χρεογράφων και τίτλων γενικά, των στοιχείων του πάγιου ενεργητικού, εκτός των μακροπρόθεσμων απαιτήσεων και των αποθεμάτων, αγαθών γενικά.

Οι συναλλαγματικές διαφορές που προκύπτουν από τη μετατροπή σε ευρώ κατά την απογραφή των περιουσιακών στοιχείων της προηγούμενης παραγράφου, διέπονται από τις προβλέψεις που ακολουθούν:

Α. Οι συναλλαγματικές διαφορές που προκύπτουν κατά την πληρωμή και την αποτίμηση σε ευρώ των υποχρεώσεων από πιστώσεις ή δάνεια σε ξένο νόμισμα, που χρησιμοποιήθηκαν αποκλειστικά για την απόκτηση πάγιων περιουσιακών στοιχείων, καταχωρούνται σε λογαριασμό πολυετούς απόσβεσης. Η απόσβεση των διαφορών αυτών διενεργείται ως εξής:

- Οι χρεωστικές συναλλαγματικές διαφορές, κατά πίστωση ή δάνειο, μετά από συμψηφισμό τυχόν πιστωτικών συναλλαγματικών διαφορών, σύμφωνα με την πιο κάτω υποπερίπτωση αποσβένονται ανάλογα με την υπόλοιπη κανονική χρονική διάρκεια της πίστωσης ή του δανείου. Η ετήσια απόσβεση του υπόλοιπου του λογαριασμού πολυετούς απόσβεσης, κατά πίστωση ή δάνειο, είναι ίση με το πηλίκο της διαίρεσης του υπολοίπου του λογαριασμού αυτού κατά το τέλος της χρήσης με τον αριθμό των ετών από τη λήξη της χρήσης αυτής

---

¹⁸ Κοντάκος 2006

μέχρι την κανονική λήξη της αντίστοιχης πίστωσης ή του δανείου. Χρονική περίοδος μικρότερη του δωδεκαμήνου λογίζεται ως έτος.

- Οι πιστωτικές συναλλαγματικές διαφορές, κατά πίστωση ή δάνειο στο τέλος της χρήσης μειώνουν τις χρεωστικές και σε περίπτωση που δεν υπάρχουν χρεωστικές ή αυτές υπολείπονται των πιστωτικών, κατά το όλο ή μέρος το οποίο δεν συμψηφίζεται, μεταφέρονται σε λογαριασμό πρόβλεψης, κατά πίστωση ή δάνειο.

Β. Οι συναλλαγματικές διαφορές που προκύπτουν κατά την αποτίμηση σε ευρώ των απαιτήσεων και των λοιπών υποχρεώσεων σε ξένο νόμισμα καταχωρούνται σε ιδιαίτερους λογαριασμούς προβλέψεων κατά ξένο νόμισμα, με παραπέρα διάκριση σε προερχόμενες από βραχυπρόθεσμες ή μακροπρόθεσμες απαιτήσεις και υποχρεώσεις και μεταφέρονται σε αποτελεσματικούς λογαριασμούς ως εξής:

- Όταν προέρχονται από βραχυπρόθεσμες απαιτήσεις και υποχρεώσεις, τα χρεωστικά υπόλοιπα των πιο πάνω λογαριασμών προβλέψεων στο τέλος κάθε χρήσης μεταφέρονται σε αποτελεσματικό λογαριασμό της κλειόμενης χρήσης, τα δε πιστωτικά σε αποτελεσματικό λογαριασμό της επόμενης χρήσης.
- Όταν προέρχονται από μακροπρόθεσμες απαιτήσεις και υποχρεώσεις, στο τέλος κάθε χρήσης τα χρεωστικά υπόλοιπα των πιο πάνω λογαριασμών προβλέψεων μεταφέρονται σε αποτελεσματικό λογαριασμό της κλειόμενης χρήσης, από δε τα πιστωτικά υπόλοιπα αυτών μεταφέρονται σε αποτελεσματικό λογαριασμό κάθε χρήσης το μέρος εκείνο που αντιστοιχεί στις απαιτήσεις και τις υποχρεώσεις σε ξένο νόμισμα που εισπράχθηκαν ή πληρώθηκαν μέσα στη χρήση.

Γ. Οι συναλλαγματικές διαφορές, χρεωστικές ή πιστωτικές που προκύπτουν κατά την αποτίμηση σε ευρώ των χρεογράφων και τίτλων γενικά, των στοιχείων του πάγιου ενεργητικού εκτός των μακροπρόθεσμων απαιτήσεων, των κάθε μορφής αποθεμάτων αγαθών και των διαθέσιμων περιουσιακών στοιχείων, μεταφέρονται σε αποτελεσματικό λογαριασμό της χρήσης στην οποία δημιουργήθηκαν.

Παράδειγμα

Έστω ότι ο λογαριασμός πελάτη που τηρείται σε ξένο νόμισμα έχει κατά την ημερομηνία απογραφής υπόλοιπο 1.500€. Από την αποτίμηση της απαίτησης προέκυψε

αξία 2.100€, επομένως παρουσιάζεται κέρδος από συναλλαγματικές διαφορές 600€ και γίνεται η ακόλουθη έγγραφή:

----- 31/12 -----

30.01 Πελάτης εξωτερικού XXX	600	
81.01.04 Συναλλαγματικές διαφορές		600

Στην περίπτωση που από την αποτίμηση προέκυπτε αξία 1.200€, τότε θα παρουσιάζοταν ζημιά από συναλλαγματικές διαφορές και η σχετική εγγραφή είναι:

----- 31/12 -----

81.00.04 Συναλλαγματικές διαφορές	600	
30.01 Πελάτης εξωτερικού XXX		600

6.2 Αποτίμηση ειδικών περιπτώσεων απαιτήσεων,

Η αποτίμηση των απαιτήσεων τους και ο χαρακτηρισμός τυχόν απαιτήσεων ως επισφαλών αλλά και οι αποσβέσεις των επισφαλών απαιτήσεων, είναι δύο σημαντικά θέματα που απασχολούν τις επιχειρήσεις, κυρίως κατά την σύνταξη των ισολογισμών τέλους χρήσεως. Η αποτίμηση αναφέρεται στην αξία με την οποία θα εμφανίζονται οι απαιτήσεις στον ισολογισμό, αν δηλαδή θα εμφανίζονται με την πραγματική αξία κατά την ημερομηνία κλεισίματος του ισολογισμού ή την ονομαστική τους αξία.

Οι επιχειρήσεις για διάφορους λόγους (προκειμένου να αυξήσουν τις πωλήσεις τους, λόγω των συνθηκών της αγοράς κλπ) μπορεί να πωλούν με πίστωση. Η πρακτική αυτή έχει ένα πλεονέκτημα και ένα μειονέκτημα:

- *Πλεονέκτημα:* Οι πελάτες που δεν μπορούν να πληρώσουν τοις μετρητοίς, μπορούν να αγοράσουν με πίστωση και έτσι αυξάνουν οι πωλήσεις και τα κέρδη.
- *Μειονέκτημα:* Η επιχείρηση πιθανότατα δεν θα μπορέσει να εισπράξει από μερικούς πελάτες.

Με βάση την αρχή της σύνεσης, από τη στιγμή που πιθανολογείται πραγματοποίηση ζημιάς, πρέπει να σχηματιστεί πρόβλεψη ώστε να διασφαλιστεί η βιωσιμότητα της επιχείρησης.

Οι απαιτήσεις ως προς την εισπραξιμότητα τους μπορούν να χωριστούν σε:

- **Ασφαλείς απαιτήσεις**, όπου υπάρχει λογική βεβαιότητα είσπραξης τους στο ακέραιο
- **Επισφαλείς απαιτήσεις**. Είναι οι απαιτήσεις έναντι πελάτων που είναι αμφίβολης ρευστοποιήσεως και εμφανίζονται με το ποσό που πιθανολογείται ότι θα εισπραχθεί. Όταν ένας πελάτης κρίνεται ως επισφαλής αλλάζει status δηλ. από πελάτη γίνεται επισφαλής πελάτης. Για την κάλυψη των πιθανών απωλειών σχηματίζεται πρόβλεψη για το ποσό που κρίνεται ότι δεν θα εισπραχθεί (επισφάλεια). Λογίζεται ως έξοδο (προβλέψεις για έκτακτους κινδύνους) με πίστωση του αντίθετου λογαριασμού (προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις).
- **Ανεπίδεκτες είσπραξης απαιτήσεις**, που η είσπραξη τους θεωρείται αδύνατη και αποσβένονται ολοσχερώς, δηλαδή διαγράφονται από τα βιβλία της επιχείρησης.

Γενικά υπάρχουν δύο κατηγορίες αξιολόγησης της πιθανής ζημιάς, αυτή της ατομικής αξιολόγησης και αυτή της ομαδικής αξιολόγησης.

Με την **ατομική αξιολόγηση**, ο κάθε πελάτης αξιολογείται για την ικανότητα και τη πρόθεσή του να αποπληρώσει το χρέος του. Ανάλογα με το αποτέλεσμα της αξιολόγησης του χορηγείται ένα χρονικό διάστημα ως περιθώριο για την εξόφληση της οφειλής. Με τη χρήση της μεθόδου της *ενηλικίωσης των υπολοίπων*, παρακολουθείται η συνέπεια του πελάτη ως προς το χρόνο εξόφλησης. Αν ο χρόνος που έχει προσδιοριστεί ξεπεραστεί, τότε η είσπραξη της οφειλής θεωρείται επισφαλής. Όσο μεγαλώνει το διάστημα για το οποίο η οφειλή παραμένει ανείσπρακτη, τόσο μεγαλώνει η πιθανότητα είτε τελικά να μην εισπραχθεί είτε το ποσό που θα εισπραχθεί να είναι αντίστροφως ανάλογο του διαστήματος που διέρρευσε. Η μέθοδος αυτή έχει το πλεονέκτημα ότι παρουσιάζει όσο τα δυνατόν καλύτερα την εικόνα των υπολοίπων την ημερομηνία της αποτίμησης. Τα σύγχρονα μηχανογραφικά συστήματα την έχουν κάνει εξαιρετικά εύκολη και γρήγορη.

Με τη μέθοδο της **ομαδικής αξιολόγησης** η ζημιά δεν εξατομικεύεται κατά πελάτη, αλλά εκφράζεται ως ποσοστό των βραχυπρόθεσμων απαιτήσεων ή των πωλήσεων.

Υπολογισμός Προβλέψεων ως Ποσοστό των Απαιτήσεων

$$\text{Ποσοστό προβλέψεων} = \frac{\text{Απώλειες από επισφαλείς πελάτες (προηγ. χρήσεων)}}{\text{Απαιτήσεις (προηγ. χρήσεων)}}$$

- Τα μεγέθη του κλάσματος προέρχονται από λογιστικά στοιχεία προηγούμενων χρήσεων – π.χ. τριετίας.
- Το υπολογιζόμενο ποσοστό εφαρμόζεται στο ύψος των απαιτήσεων στο τέλος της χρήσεως προκειμένου να σχηματισθούν οι προβλέψεις για την επόμενη.

Υπολογισμός Προβλέψεων ως Ποσοστό των Πωλήσεων

$$\text{Ποσοστό προβλέψεων} = \frac{\text{Απώλειες από επισφαλείς πελάτες (προηγ. χρήσεων)}}{\text{Πωλήσεις με πίστωση (προηγ. χρήσεων)}}$$

- Τα μεγέθη του κλάσματος προέρχονται από λογιστικά στοιχεία προηγούμενων χρήσεων – π.χ. τριετίας.
- Ο συντελεστής εφαρμόζεται στις πωλήσεις της περιόδου
- Οι προβλέψεις που υπολογίζονται κάθε χρόνο συσσωρεύονται

6.2.1 Παραδείγματα

Ενηλικίωση υπολοίπων

Η επιχείρηση CCC εφαρμόζει τις ακόλουθες κατηγορίες ενηλικίωσης των υπολοίπων Ενήμερα και Καθυστερημένα τα οποία χωρίζονται σε 1-30, 31-60, 61-90 και πλέον των 90 ημερών. Από την εμπειρία της έχει καταλήξει ότι από κάθε κατηγορία το ποσοστό επισφάλειας είναι 1%, 2%, 10%, 30% και 50%. Έτσι ο επόμενος πίνακας

παρουσιάζει τη κατάσταση των υπολοίπων, την ενηλικίωσή τους και το υπολογιζόμενο ποσό επισφάλειας.

Πελάτης	Υπόλοιπο	Ενήμερο	Καθυστέρηση σε ημέρες			
			1-30	31-60	61-90	90+
A	150		150			
B	400			400		
Γ	1.000	900	100			
Δ	250				250	
Λοιποί	<u>42.600</u>	<u>21.000</u>	<u>14.000</u>	<u>3.800</u>	<u>2.200</u>	<u>1.600</u>
Σύνολο	44.400	21.900	14.250	4.200	2.450	1.600
Εκτίμηση % επισφάλειας		<u>1%</u>	<u>2%</u>	<u>10%</u>	<u>30%</u>	<u>50%</u>
Πρόβλεψη	2.459	219	285	420	735	800

Υπολογισμός επισφάλειας με ενηλικίωση υπολοίπων

Το ποσό που προκύπτει είναι 2.459€.

Μεμονωμένος πελάτης

Ο πελάτης ΧΨΩ που οφείλει 1.400€ κρίνεται ως επισφαλής με πιθανό ποσοστό απώλειας 50%. Γίνονται οι ακόλουθες εγγραφές:

----- 31/12 -----

30.97 Επισφαλής Πελάτης ΧΨΩ 1.400

30.00 Πελάτης ΧΨΩ 1.400

----- 31/12 -----

83.11 Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις 700

44.11 Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις 700

Ομαδική αξιολόγηση

Η επιχείρηση ΓΔΕ κατά τη διάρκεια της τριετίας 2011-13 είχε τις απώλειες από επισφαλείς πελάτες που εμφανίζονται στον επόμενο πίνακα:

Χρήση	Πραγματικές απώλειες χρήσης	Υπόλοιπο πελατών στην αρχή της χρήσης
2011	22.000	350.000
2012	30.000	280.000
2013	<u>10.000</u>	<u>190.000</u>
Σύνολα 3ετίας	62.000	820.000
2014		180.000

Απώλειες από επισφαλείς πελάτες

Για να υπολογιστούν οι προβλέψεις στο τέλος του 2013 για τη χρήση 2014 βρίσκεται ο σχετικός συντελεστής από τη διαίρεση $62.000 / 820.000 = 0,0756$ ή 7,56% και εφαρμόζεται στο υπόλοιπο πελατών αρχής του 2014. Επομένως οι προβλέψεις θα είναι $180.000 \times 7,56\% = 13.608\text{€}$.

Αν υποθεθεί ότι η επιχείρηση σχηματίζει πρώτη φορά προβλέψεις, η σχετική εγγραφή θα έχει ως εξής:

----- 31/12 -----

83.11 Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις 13.608

44.11 Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις 13.608

Αν είχε ήδη σχηματίσει προβλέψεις ύψους 13.000€, η σχετική εγγραφή θα έχει ως εξής:

----- 31/12 -----

83.11 Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις 608

44.11 Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις 608

Αν είχε ήδη σχηματίσει προβλέψεις ύψους 14.000€, η σχετική εγγραφή θα έχει ως εξής:

----- 31/12 -----

44.11 Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις	392	
84.00 Έσοδα από αχρησιμοποίητες προβλέψεις προηγ. χρήσεων		392

Ανεπίδεκτη είσπραξης

Ο επισφαλής πελάτης ΑΒΓ, για τον οποίο είχαν γίνει προβλέψεις 140€, κρίνεται ανεπίδεκτος είσπραξης (διαγράφεται από τα λογιστικά βιβλία).

----- 31/12 -----

81.02 Ζημίες από ανεπίδεκτες εισπράξεως απαιτήσεις	60	
44.11 Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις	140	
30.97 Επισφαλής Πελάτης ΑΒΓ		200

Ο πελάτης ΕΖΗ που είχε διαγραφεί ως ανεπίδεκτος είσπραξης, πληρώνει ένα ποσό 1.000€.

----- ΧΧ/ΧΧ -----

30.00 Πελάτης ΕΖΗ	1.000	
82.01 Είσπραξη αποσβεσμένων απαιτήσεων		1.000

----- "- -----

38.00 Ταμείο	1.000	
30.00 Πελάτης ΕΖΗ		1.000

7. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Ο σωστός προσδιορισμός του εισοδήματος μιας επιχείρησης εξαρτάται από τη κατάλληλη μέτρηση της αξίας της περιουσίας της επιχείρησης και μάλιστα των αποθεμάτων. Όσο υψηλότερη η αξία των αποθεμάτων τόσο υψηλότερο το εισόδημα που θα προκύψει. Καθώς τα αποθέματα συνήθως είναι σχετικά μεγάλα και το μέγεθός τους μεταβάλλεται, η σωστή αποτίμησή τους είναι σπουδαίας σημασίας εφόσον σκοπός είναι η σωστή εκτίμηση του εισοδήματος. Όπως φάνηκε στη παρούσα εργασία και γενικά γίνεται δεκτό, όταν όλα τα υπόλοιπα είναι ίδια, η αλλαγή της αξίας των αποθεμάτων τέλους αλλάζει το καθαρό εισόδημα ευρώ προς ευρώ, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη οι ενδεχόμενες επιδράσεις του φόρου εισοδήματος.

Είναι φανερό ότι η αποτίμηση των περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης και ειδικά των αποθεμάτων, αποτελεί σημαντικό πεδίο αποφάσεων για τη διοίκησή της. Οι διαφορετικές επιλογές που υπάρχουν στις μεθόδους αποτίμησης συνήθως έχουν σαν αποτέλεσμα την εξαγωγή διαφορετικού καθαρού εισοδήματος. Έτσι οι επιλογές της διοίκησης επηρεάζουν την αξιολόγηση της επιχείρησης τόσο από τους επενδυτές όσο και από τις τράπεζες. Ταυτόχρονα επηρεάζεται η επίτευξη των στόχων που έχουν τεθεί και συνακόλουθα οι όποιες συνέπειες υπάρχουν για τις μισθολογική εξέλιξη ή τις προαγωγές του προσωπικού.

Η αρχή της συνέπειας επιβάλλει ότι από τι στιγμή που η επιχείρηση θα αποφασίσει τις μεθόδους που θα ακολουθεί, αυτό να το κάνει με διαχρονική συνέπεια. Σε περίπτωση που κριθεί αναγκαία αλλαγή, αυτή θα πρέπει να αιτιολογείται και να δημοσιοποιείται στις οικονομικές καταστάσεις, τόσο ως προς τη μέθοδο όσο και ως προς τις επιπτώσεις.

Η όποια επιλογή γίνει, κυρίως στην αποτίμηση των αποθεμάτων, έχει σημαντική επίπτωση στο ποσό που πληρώνει η επιχείρηση σε φόρους και κατά συνέπεια στις χρηματοροές της.

Βιβλιογραφία

Γεωργίου, Άθως, «Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα IAS», Αθήνα – Θεσσαλονίκη: εκδοσεις Σάκκουλα 2004.

Γκίνιγλου, Δ., Π. Ταχυνάκης & Σ. Μουσή, 2005, «Γενική Χρηματοοικονομική Λογιστική», Αθήνα: Εκδ. Rossili

Καραγιάννης, Δημήτριος Ι., Ιωάννης Δ. Καραγιάννης, Αικατερίνη Δ. Καραγιάννη, 2005, «Παραδείγματα εφαρμογής και ανάλυσης του γενικού λογιστικού σχεδίου» 6^η έκδοση, Θεσσαλονίκη: εκδ. Καραγιάννης, Δημήτριος Ι., Ιωάννης Δ. Καραγιάννης, Αικατερίνη Δ. Καραγιάννη

Καραγιάννης Δημήτριος Ι., Ιωάννης Δ. Καραγιάννης, Αικατερίνη Δ. Καραγιάννη, 2009, «Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα Παραδείγματα – Εφαρμογές», 2^η έκδοση, Θεσσαλονίκη: εκδ. Καραγιάννης Δημήτριος Ι., Ιωάννης Δ. Καραγιάννης, Αικατερίνη Δ. Καραγιάννη

Καραγιάννης Δημήτριος Ι., Ιωάννης Δ. Καραγιάννης, Αικατερίνη Δ. Καραγιάννη, 2007, «Κοστολόγηση με την Ομάδα 9 του Γ.Λ.Σ.», 4η έκδοση, Θεσσαλονίκη: εκδ. Καραγιάννης Δημήτριος Ι., Ιωάννης Δ. Καραγιάννης, Αικατερίνη Δ. Καραγιάννη

Κοντάκος, Αριστοτέλης Γ., 2006, «Γενική Λογιστική σε ευρώ», Αθήνα: Έλλην

Μπατσινίλας, Επ., Κυρ. Πατατούκας, (2010), «Σύγχρονη Λογιστική», Τόμος Α, Αθήνα: Α. Σταμούλης

Πομόνης, Νικόλαος Σ., 2004, «Λογιστική», 6^η έκδοση, Αθήνα: Α. Σταμούλης

Πομόνης, Νικόλαος Σ., 2009, «Κοστολόγηση Θεωρία και Πρακτική», 6^η έκδοση, Αθήνα: Α. Σταμούλης

Παπαδημητρίου Δημήτριος Α., «Διοίκηση των Αποθεμάτων», Αθήνα 1971 εκδ. Παπαζήσης ΑΕΒΕ

Παπαδέας, Παν., 2010, Χρηματοοικονομική Λογιστική Πληροφόρηση, Αθήνα: εκδ. Παπαδέας, Παν

Πρωτοψάλτης, Νικόλαος, (2008), «Κωδικοποίηση Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης Διεθνών Λογιστικών Προτύπων και Διερμηνειών», Αθήνα: Α. Σταμούλης

Σακέλλης Εμμανουήλ Ι., 2002, «Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα», Τόμος Α', Αθήνα: εκδ. Σακέλλης Εμμανουήλ Ι

Υπουργεία Εθνικής Οικονομίας – Οικονομικών – Εμπορίου, 1987, «Ελληνικό γενικό λογιστικό σχέδιο», Αθήνα: ΕΛΚΕΠΑ.

Χατζικιάν, Θεοδώρα, 2011, «Διαφορές των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων από τα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα», Διπλωματικής εργασίας, Θεσσαλονίκη: Πανεπιστήμιο Μακεδονίας <https://dspace.lib.uom.gr/handle/2159/14596>

Χλωρός, Στέφανος, 2013, «Διερεύνηση της επίδρασης των χρησιμοποιούμενων μεθόδων αποτίμησης των Ελληνικών και Διεθνών λογιστικών προτύπων στον υπολογισμό των αριθμοδεικτών», Διπλωματική εργασία, Θεσσαλονίκη: Πανεπιστήμιο Μακεδονίας <https://dspace.lib.uom.gr/bitstream/2159/.../ChlorosStephanosMsc2013.p...>

Grant Thornton, 2006, «Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης», 2η έκδοση, Αθήνα.

Aiello, Joseph L., 2008, «Rightsizing inventory», Taylor & Francis Group, LLC

Alexander, David and Christopher Nobes, 2010, «Financial accounting : an international introduction» 4e, Prentice Hall – Financial Times

American Institute of Accountants, 1953, Accounting Research Bulletins (ARB) No. 43: Restatement and Revision of Accounting Research Bulletins, ανακτήθηκε 10/5/14 από:

<http://www.fasb.org/cs/BlobServer?blobkey=id&blobwhere=1175820900763&blobheader=application%2Fpdf&blobcol=urldata&blobtable=MungoBlobs>

Elliott, Barry & Jamie Elliott, 2011, «Financial Accounting and Reporting», 14e, Prentice Hall – Financial Times

Jevons Lee, Chi-Wen & David Hsieh, 1984, «Choice of inventory accounting methods. A Ricardian approach», 4th draft, Working paper 6-84, The Wharton School, University of Pennsylvania.

Warren, Carl S., J. Reeve, & J. Duchac, 2011 «Financial Accounting», 12e, Cengage Learning

<http://www.investopedia.com/terms/n/next-in-first-out.asp>

http://epixeirisi.gr/actions/lemma/?item_id=4758665

Inventory Accounting Policy¹⁹

AstraZeneca PLC

Inventories are stated at the lower of cost and net realizable value. The first in, first out or an average method of valuation is used. For finished goods and work in progress, cost includes directly attributable costs and certain overhead expenses (including depreciation). Selling expenses and certain other overhead expenses (principally central administration costs) are excluded. Net realizable value is determined as estimated selling price less all estimated costs of completion and costs to be incurred in selling and distribution. Write-downs of inventory occur in the general course of business and are recognized in cost of sales.

Health Care - *Source: AstraZeneca PLC, Annual Report,*

Coca-Cola Co.

Inventories consist primarily of raw materials and packaging (which includes ingredients and supplies) and finished goods (which include concentrates and syrups in The Coca-Cola Company's concentrate operations and finished beverages in finished product operations). Inventories are valued at the lower of cost or market. The Coca-Cola Company determines cost on the basis of the average cost or first-in, first-out methods.

Consumer Goods - *Source: Coca-Cola Co., Annual Report*

Boeing Co.

Inventoried costs on commercial aircraft programs and long-term contracts include direct engineering, production and tooling and other non-recurring costs, and applicable overhead, which includes fringe benefits, production related indirect and plant management salaries and plant services, not in excess of estimated net realizable value. To the extent a material amount of such costs are related to an abnormal event or are fixed costs not appropriately attributable to Boeing's programs or contracts, they are expensed in the current period rather than inventoried. Inventoried costs include amounts relating to programs and contracts with long-term production cycles, a portion of which is not expected to be realized within one year. Included in inventory for federal government contracts is

¹⁹ <http://www.stock-analysis-on.net/NYSE/Company>

an allocation of allowable costs related to manufacturing process reengineering.

Commercial aircraft programs inventory includes deferred production costs and supplier advances. Deferred production costs represent actual costs incurred for production of early units that exceed the estimated average cost of all units in the program accounting quantity. Higher production costs are experienced at the beginning of a new or derivative airplane program. Units produced early in a program require substantially more effort (labor and other resources) than units produced later in a program because of volume efficiencies and the effects of learning. Boeing expects that these deferred costs will be fully recovered when all units included in the accounting quantity are delivered as the expected unit cost for later deliveries is below the estimated average cost of all units in the program. Supplier advances represent payments for parts Boeing has contracted to receive from suppliers in the future. As parts are received, supplier advances are amortized to work in process.

The determination of net realizable value of long-term contract costs is based upon quarterly reviews that estimate costs to be incurred to complete all contract requirements. When actual contract costs and the estimate to complete exceed total estimated contract revenues, a loss provision is recorded. The determination of net realizable value of commercial aircraft program costs is based upon quarterly program reviews that estimate revenue and cost to be incurred to complete the program accounting quantity. When estimated costs to complete exceed estimated program revenues to go, a program loss provision is recorded in the current period for the estimated loss on all undelivered units in the accounting quantity.

Used aircraft purchased by the Commercial Airplanes segment and general stock materials are stated at cost not in excess of net realizable value. Spare parts inventory is stated at lower of average unit cost or market. Boeing reviews commercial spare parts and general stock materials quarterly to identify impaired inventory, including excess or obsolete inventory, based on historical sales trends, expected production usage, and the size and age of the aircraft fleet using the part. Impaired inventories are charged to Cost of products in the period the impairment occurs.

Included in inventory for commercial aircraft programs are amounts paid or credited in

cash, or other consideration to certain airline customers, that are referred to as early issue sales consideration. Early issue sales consideration is recognized as a reduction to revenue when the delivery of the aircraft under contract occurs. If an airline customer does not perform and take delivery of the contracted aircraft, Boeing believes that Boeing would have the ability to recover amounts paid. However, to the extent early issue sales consideration exceeds advances and is not considered to be otherwise recoverable, it would be written off in the current period.

Boeing nets advances and progress billings on long-term contracts against inventory in the Consolidated Statements of Financial Position. Advances and progress billings in excess of related inventory are reported in Advances and billings in excess of related costs.

Industrials - *Source: Boeing Co., Annual Report*

Apple Inc.

Inventories are stated at the lower of cost, computed using the first-in, first-out method, or market. If the cost of the inventories exceeds their market value, provisions are made currently for the difference between the cost and the market value.

Technology - *Source: Apple Inc., Annual Report*

Dow Chemical Co.

Inventories are stated at the lower of cost or market. The method of determining cost for each subsidiary varies among last-in, first-out ("LIFO"); first-in, first-out ("FIFO"); and average cost, and is used consistently from year to year.

Dow routinely exchanges and swaps raw materials and finished goods with other companies to reduce delivery time, freight and other transportation costs. These transactions are treated as non-monetary exchanges and are valued at cost.

Basic Materials - *Source: Dow Chemical Co., Annual Report*